

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Έκθεση του 2020 για την ιθαγένεια της ΕΕ

Ενδυνάμωση των πολιτών και προστασία των δικαιωμάτων τους

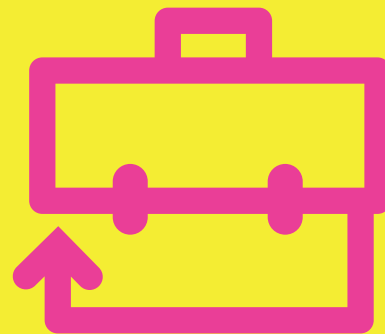
Δικαιοσύνη
και Καταναλωτές

© European Union, 2020

Δήλωση αποποίησης ευθύνης: Επιτρέπεται η αναπαραγωγή, με αναφορά της πηγής.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	2
Ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής, ενδυνάμωση των πολιτών και προώθηση της ένταξης των πολιτών στην ΕΕ	8
Αποτελεσματική άσκηση δικαιωμάτων ψήφου	11
Ενδυνάμωση της συμμετοχής των πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία	16
Διευκόλυνση της άσκησης της ελεύθερης κυκλοφορίας και απλούστευση της καθημερινής ζωής.....	22
Βελτιωμένη ασφάλεια δικαίου κατά την άσκηση των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας.....	24
Απλούστευση της διασυνοριακής εργασίας και των διασυνοριακών ταξιδιών	28
Προστασία και προώθηση της ιθαγένειας της ΕΕ	30
Προστασία της ιθαγένειας της ΕΕ	32
Προώθηση της ιθαγένειας και των αξιών της ΕΕ.....	35
Προστασία των πολιτών της ΕΕ στην Ευρώπη και στο εξωτερικό, μεταξύ άλλων και σε περιόδους κρίσεων / καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.....	38
Αλληλεγγύη στην πράξη για τους πολίτες στην ΕΕ.....	40
Αλληλεγγύη στην πράξη για πολίτες της ΕΕ εκτός της ΕΕ.....	42
Συμπεράσματα	46
Παράρτημα σχετικά με την παρακολούθηση των δράσεων που ανακοινώθηκαν στην έκθεση του 2017 για την ιθαγένεια της ΕΕ.....	48

Εισαγωγή

Παράλληλα με την ειρήνη, η ιθαγένεια της ΕΕ είναι ένα από τα πλέον σημαντικά επιτεύγματα του ευρωπαϊκού εγχειρήματος και είναι μοναδική στον κόσμο. Τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων της ελεύθερης κυκλοφορίας, των πολιτικών και δημοκρατικών δικαιωμάτων και του δικαιώματος των πολιτών της ΕΕ να απολαμβάνουν προξενική προστασία από άλλα κράτη μέλη όταν δεν αντιπροσωπεύονται στο εξωτερικό, έχουν επιδράσει μετασχηματιστικά στην Ευρώπη. Υπάρχουν σήμερα πάνω από 13,3 εκατομμύρια Ευρωπαίοι¹ οι οποίοι απολαμβάνουν το δικαίωμα διαμονής σε άλλη χώρα της ΕΕ.

Η Επιτροπή εκδίδει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων για την ιθαγένεια της ΕΕ ανά τριετία² και προτείνει νέες προτεραιότητες για τα επόμενα 3 έτη. Από την τελευταία έκθεση για την ιθαγένεια της ΕΕ, το 2017, έχουν υπάρξει σημαντικές προκλήσεις στην άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, και έχουν σημειωθεί επίσης πολλές θετικές εξελίξεις. Για παράδειγμα, 9 στους 10 Ευρωπαίους πολίτες είναι πλέον εξοικειωμένοι με τον όρο «πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ποσοστό που είναι το μεγαλύτερο που έχει καταγραφεί έως σήμερα³. Επιπρόσθετα, η προσέλευση στις κάλπες κατά τις τελευταίες ευρωπαϊκές εκλογές ήταν η υψηλότερη των τελευταίων δύο δεκαετιών⁴, κυρίως λόγω της συμμετοχής των ψηφοφόρων νεαρής ηλικίας και εκείνων που ψήφισαν για πρώτη φορά. Το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την ψηφοφορία και τη σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μειώθηκε περαιτέρω. Η στήριξη της ελεύθερης κυκλοφορίας βρίσκεται στο ανώτατο σημείο των τελευταίων 12 ετών⁵.

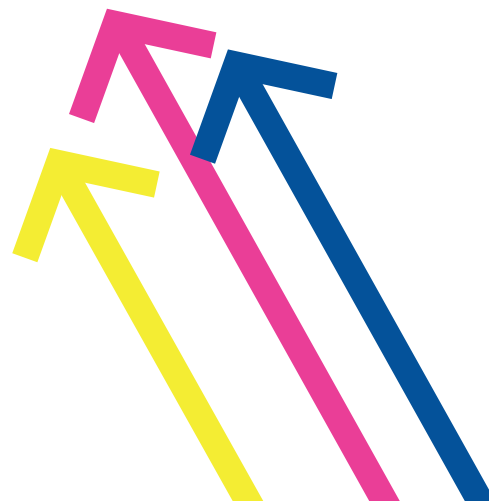
Από την τελευταία έκθεση για την ιθαγένεια, η Ευρώπη έχει βιώσει την εμφάνιση ισχυρών κοινωνικών κινήσεων σε θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, η οικονομία και η φορολογία, ο ρατσισμός και η ισότητα. Αυτά τα κινήματα συχνά συνδύαζαν πορείες διαμαρτυρίας με ακτιβισμό στο διαδίκτυο, ξεπερνώντας με επιτυχία τους γεωγραφικούς και γλωσσικούς φραγμούς για τη

δημιουργία πανευρωπαϊκών —ακόμα και παγκόσμιων— συνεργειών. Εάν υπήρχε ποτέ αμφιβολία ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες έχαναν το ενδιαφέρον τους για πολιτική δέσμευση, τα τελευταία έτη αποδείχθηκε ότι θέλουν περισσότερο από ποτέ να ακούγονται οι απόψεις

9/10

Ευρωπαίους πολίτες

*είναι πλέον εξοικειωμένοι με τον όρο
«πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης»*

τους και να διαμορφώνουν την κοινωνία εντός της οποίας ζουν.

Οι προκλήσεις των τελευταίων ετών ήταν επίσης πολλές και περίπλοκες. Η κρίση της νόσου COVID-19 καταδεικνύει πόσο πολύ οι Ευρωπαίοι βασίζονται πλέον στην ελεύθερη κυκλοφορία και εξαρτώνται από αυτήν για οικονομικούς και προσωπικούς λόγους. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020, χιλιάδες Ευρωπαίοι έμειναν καθηλωμένοι στο εξωτερικό λόγω των ταξιδιωτικών περιορισμών που επιβλήθηκαν μετά την έξαρση της νόσου COVID-19, κατάσταση η οποία είχε ως αποτέλεσμα μια πρωτόγνωρη συντονισμένη προσπάθεια της ΕΕ και των κρατών μελών της για τον ασφαλή επαναπατρισμό περισσότερων από 600 000 πολιτών. Παρόλο που η Ευρώπη ανταποκρίθηκε στην πρόκληση διάσωσης των πολιτών της στο εξωτερικό, υπήρξαν ερωτήματα σχετικά με το αν η συγκέντρωση πόρων της ΕΕ σε τρίτες χώρες θα έπρεπε να είναι περισσότερο εξορθολογισμένη και αν η συνδρομή προς τους πολίτες θα έπρεπε να είναι πιο ευέλικτη. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, καθώς και κατά τη διάρκεια των ευρωπαϊκών εκλογών και μετά από αυτές, οι Ευρωπαίοι αποτελούσαν στόχο παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο, η οποία έθετε σε κίνδυνο τη βασική απαίτηση για τη δημοκρατική συμμετοχή τους στον δημόσιο

βίο και στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων.

Παρόλο που επισκιάζονται από τον αντίκτυπο των νέων τεχνολογιών και της παγκόσμιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης για τη δημόσια υγεία, πολλά καθημερινά πρακτικά διοικητικά και νομικά βάρη εξακολουθούν να επηρεάζουν τις ζωές των πολιτών της ΕΕ. Αυτά ποικίλλουν από περίπλοκες διαδικασίες εγγραφής ψηφοφόρων για τους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ έως ανεπαρκείς ψηφιακές επιλογές για διοικητικές διαδικασίες και φορολογικά καθεστώτα για τους μεθοριακούς εργαζόμενους. Επίσης, το δημοψήφισμα για το Brexit, που οδήγησε στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ, είχε αντίκτυπο στις ζωές περίπου 3,7 εκατομμυρίων πολιτών της ΕΕ⁶ οι οποίοι είχαν εγκατασταθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και εκατομμυρίων πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου οι οποίοι απώλεσαν το καθεστώς του πολίτη της ΕΕ.

Η έκθεση για την ιθαγένεια συνδέεται στενά με τις έξι πρωταρχικές φιλοδοξίες της Επιτροπής για την Ευρώπη⁷, ιδίως τη νέα ώθηση για την ευρωπαϊκή δημοκρατία και την προσέγγιση των πολιτών με την ΕΕ. Θα πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με, και συμπληρωματικά προς, άλλες πρωτοβουλίες, όπως τη νέα στρατηγική για την ενίσχυση της εφαρμογής του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων⁸ και, ειδικότερα,

> 600 000

πολίτες της ΕΕ που εγκλωβίστηκαν στο εξωτερικό μετά την έξαρση της νόσου COVID-19 επαναπατρίστηκαν με ασφάλεια σε μια άνευ προηγουμένου προσπάθεια συντονισμού της ΕΕ και των κρατών μελών της.

το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία⁹. Οι δράσεις και οι προτεραιότητες που ορίζονται στην παρούσα έκθεση εστιάζουν απευθείας στην ενδυνάμωση των πολιτών, συμπληρώνοντας έτσι το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία, το οποίο αντιμετωπίζει βασικές προκλήσεις για τις δημοκρατίες μας και περιλαμβάνει τομείς πολιτικής με ευρύ κοινωνικό αντίκτυπο¹⁰.

Οι προτεινόμενες προτεραιότητες βασίζονται σε ειδικά στοχευμένες διαβουλεύσεις¹¹, συμπεριλαμβανομένων μιας δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ και μιας έρευνας του Έκτακτου Ευρωβαρομέτρου σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ και τη δημοκρατία¹², καθώς και σε έρευνα, συμπεριλαμβανομένου του έργου του ακαδημαϊκού δικτύου για τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ. Κατά τον καθορισμό των προτεραιοτήτων της, η Επιτροπή βασίστηκε επίσης άμεσα στις πολυάριθμες επιστολές που έχει λάβει από πολίτες οι οποίοι απευθύνονται τακτικά σε αυτήν για να εξηγήσουν τα προβλήματα και τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους στην καθημερινή ζωή τους.

Η έκθεση του 2020 για την ιθαγένεια αποτελείται από δύο χωριστά έγγραφα: την παρούσα έκθεση και την

έκθεση δυνάμει του άρθρου 25 της ΣΛΕΕ¹³, η οποία παρουσιάζει τη νομολογία του Δικαστηρίου σε θέματα δικαιωμάτων τα οποία απορρέουν από την ιθαγένεια.

Η έκθεση καταγράφει την πρόοδο που έχει σημειωθεί σχετικά με την ιθαγένεια της ΕΕ από την έκθεση του 2017 και προτείνει νέες προτεραιότητες και δράσεις που θα αποφέρουν πραγματικά οφέλη στους πολίτες της ΕΕ, διασφαλίζοντας ότι οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να απολαμβάνουν στην πράξη τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ, ιδίως σε διασυνοριακό πλαίσιο. Καθορίζει ορισμένες συγκεκριμένες δράσεις και προτεραιότητες σχετικά με τέσσερα βασικά θέματα:

- Ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής, ενδυνάμωση των πολιτών και προώθηση της ένταξης των πολιτών στην ΕΕ;
- Διευκόλυνση της άσκησης της ελεύθερης κυκλοφορίας και απλούστευση της καθημερινής ζωής;
- Προστασία και προαγωγή της ιθαγένειας της ΕΕ;
- Προστασία των πολιτών της ΕΕ στην Ευρώπη και στο εξωτερικό, μεταξύ άλλων και σε περιόδους κρίσεων / καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Ενίσχυση της δημοκρατικής
συμμετοχής, ενδυνάμωση των
πολιτών και προώθηση της
ένταξης των πολιτών στην ΕΕ

*Η αύξηση της διαφάνειας της διαδικασίας
χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων
και της συμμετοχής των πολιτών στις
διαβουλεύσεις έχει κεντρική σημασία για
τη δημοκρατική νομιμότητα.*

Η **συμμετοχή** στις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έφθασε στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων **25 ετών**, και η αύξηση αυτή οφειλόταν τόσο στους Ευρωπαίους νέους όσο και στους Ευρωπαίους ψηφοφόρους που ψήφισαν για πρώτη φορά.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΨΗΦΟΥ

Το εκλέγειν και το εκλέγεσθαι αποτελούν τη βάση μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Η προσέλευση στις κάλπες για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 2019 ήταν η υψηλότερη των τελευταίων δύο δεκαετιών. Στην αύξηση της **προσέλευσης στις κάλπες** συνέβαλαν οι ψηφοφόροι νεαρής ηλικίας και εκείνοι που ψήφισαν για πρώτη φορά. Υψηλότερη ήταν επίσης και η συμμετοχή των γυναικών, ενώ η διαφορά μεταξύ των φύλων όσον αφορά την προσέλευση στις κάλπες μειώθηκε από 4 % το 2014 σε 3 % το 2019. Το ποσοστό γυναικών που εκλέχθηκε στο Κοινοβούλιο αυξήθηκε από 37 % σε 39,4 %. Τα στοιχεία σχετικά με τη συμμετοχή άλλων υποεκπροσωπούμενων ομάδων στις εκλογές εξακολουθούν να είναι περιορισμένα, καθώς λίγα είναι τα κράτη μέλη που τα συλλέγουν¹⁴.

Ωστόσο, οι **υποεκπροσωπούμενες κατηγορίες ψηφοφόρων** αντιμετωπίζουν πρόσθετες προκλήσεις. Τα άτομα που προέρχονται από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες μπορεί να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες σε σύγκριση με τον υπόλοιπο πληθυσμό να συμπεριληφθούν σε ψηφοδέλτια, να εγγραφούν ως εκλογείς ή να συμμετάσχουν σε άλλες εκλογικές διαδικασίες. Για παράδειγμα, η ευάλωτη κοινωνική και οικονομική κατάσταση πολλών Ρομά αποτελεί συχνά αντικείμενο εκμετάλλευσης κατά τη διάρκεια εκλογικών διαδικασιών¹⁵ μέσω της εξαγοράς ψήφων και της χειραγώγησης της ψήφου, άμεσων πιέσεων ή απειλών. Η επιτυχημένη ένταξη των Ρομά εξαρτάται από την επαρκή άσκηση του δικαιώματος εκλέγειν και εκλέγεσθαι των ατόμων αυτών. Επομένως, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για να βελτιώσουν την ευαισθητοποίηση σε θέματα εκλογών, με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής των Ρομά και άλλων μειονεκτουσών ομάδων, να διασφαλίσουν ότι τα άτομα

αυτά μπορούν να λαμβάνουν ελεύθερες και τεκμηριωμένες αποφάσεις στις εκλογές και να ενθαρρύνουν την πολιτική εκπροσώπησή τους¹⁶.

Τα άτομα με **αναπηρία** εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στις εκλογές, τόσο ως προς την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν όσο και του εκλέγεσθαι. Αντιμετωπίζουν διάφορα εμπόδια, όπως περιορισμένη προσβασιμότητα στις εγκαταστάσεις και στα ψηφοδέλτια ή ανεπαρκή πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τους υποψηφίους και τις συζητήσεις. Εκτιμάται ότι περίπου 800 000 πολίτες της ΕΕ από 16 κράτη μέλη μπορεί να στερήθηκαν το δικαίωμα συμμετοχής στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2019¹⁷, διότι οι εθνικοί κανόνες και οι οργανωτικές ρυθμίσεις δεν λαμβάνουν επαρκώς υπόψη τις ειδικές ανάγκες τους. Η Επιτροπή θα εργαστεί από κοινού με τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με σκοπό να εγγυηθεί τα πολιτικά δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία σε ισότιμη βάση με εκείνα των άλλων ατόμων¹⁸ και, ιδίως, να τους διασφαλίσει ότι θα μπορούν να απολαύουν του δικαιώματός τους αυτού στις επόμενες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Πολλά κράτη μέλη έλαβαν συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση της συμμετοχής των γυναικών στις εκλογές της ΕΕ¹⁹. Σ' αυτά περιλαμβάνονταν η σύνδεση της κατανομής της δημόσιας χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων με την προώθηση της πολιτικής συμμετοχής των γυναικών²⁰, τα συστήματα ποσόστωσης για τα ψηφοδέλτια²¹ και η θέσπιση γενικής υποχρέωσης των πολιτικών κομμάτων να διαθέτουν ψηφοδέλτια με ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων²². Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο και η διαδικτυακή βία κατά των γυναικών στην πολιτική

4 ΣΤΟΥΣ 10

δημιουργούν σε συνεχώς αυξανόμενο βαθμό εμπόδια στην πολιτική συμμετοχή των γυναικών, καθώς, για παράδειγμα, αποθαρρύνουν γυναίκες υποψηφίους να θέσουν υποψηφιότητα²³.

Ενόψει των επόμενων εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή θα διοργανώσει **εκδήλωση υψηλού επιπέδου**, φέρνοντας σε επαφή πληθώρα αρχών με σκοπό την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με τις εκλογικές διαδικασίες και την ενδυνάμωση των πολιτών προκειμένου να συμμετέχουν στη δημοκρατική διαδικασία ως ψηφοφόροι και ως υποψήφιοι.

Στο πλαίσιο του **ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας για τις εκλογές**, η Επιτροπή συνέδραμε τις χώρες της ΕΕ να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές που βοηθούν διάφορες ομάδες πολιτών να συμμετέχουν στις εκλογές, και θα συνεχίσει να το κάνει²⁴. Θα συνεχίσει επίσης να βοηθά στην προαγωγή βέλτιστων πρακτικών εντός του δικτύου, σύμφωνα με τα υψηλότερα ευρωπαϊκά πρότυπα για ελεύθερες και δίκαιες εκλογές, συμπεριλαμβανομένων των προτύπων που προτείνει η Επιτροπή της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης²⁵.

Το 2021 η Επιτροπή θα διοργανώσει εργαστήρια για το ευρωπαϊκό δίκτυο συνεργασίας για τις εκλογές, με θέματα: i) τη βελτίωση της προσβασιμότητας στις ευρωπαϊκές εκλογές· ii) πρακτικές σχετικά με την ψηφοφορία από απόσταση και, συγκεκριμένα, την ηλεκτρονική ψηφοφορία ή επιγραμμικά εργαλεία που μπορούν να διευκολύνουν την ηλεκτρονική δημοκρατική συμμετοχή, ενώ αντιμετωπίζουν παράλληλα ανησυχίες σχετικές με την ασφάλεια και την εμπιστευτικότητα²⁶, και iii) την ανάπτυξη δεικτών, π.χ. σχετικά με τη δημοκρατική συμμετοχή συγκεκριμένων ομάδων. Η περαιτέρω ενθάρρυνση της **ευρωπαϊκής διάστασης των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου** ενισχύει τον δεσμό μεταξύ φυσικών προσώπων και ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και, επομένως, τη δημοκρατική νομιμότητα της ευρωπαϊκής διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Επίσης, συμβάλλει στην πολιτική λογοδοσία. Για να είναι εφικτή η λογοδοσία των πολιτικών, ο λαός πρέπει να διακρίνει σαφή σχέση μεταξύ των εθνικών εκστρατειών και προγραμμάτων των υποψηφίων, των ευρωπαϊκών πολιτικών και των πολιτικών κομμάτων με τα οποία συνδέονται. Κατά τη διάρκεια των εκλογών του 2019, η Ευρώπη και ευρωπαϊκά θέματα όπως οι «αξίες», τα «οικονομικά θέματα», τα «κοινωνικά θέματα» και το

πολίτες της ΕΕ (43 %) πιστεύουν ότι είναι πιθανόν η ύπαρξη ψηφοδελτίων με υπηκόους άλλων χωρών της ΕΕ να τους έκανε να ενδιαφερθούν περισσότερο να ψηφίσουν στις επόμενες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

«περιβάλλον» κατείχαν εξέχουσα θέση στο υλικό που χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας²⁷. Ορισμένα πολιτικά κόμματα παρείχαν στους ψηφοφόρους πληροφορίες σχετικά με τα ευρωπαϊκά κόμματα με τα οποία συνδέονται, ενώ αρκετά κόμματα προέβησαν σε ενέργειες ευαισθητοποίησης σχετικά με την ευρωπαϊκή διάσταση των εκλογών μέσω του προεκλογικού υλικού τους και των ιστοτόπων τους. Δύο πολιτικά κόμματα ήταν άμεσα παρόντα σε αρκετά κράτη μέλη και διεξήγαγαν εκστρατεία με βάση ένα πανευρωπαϊκό πρόγραμμα²⁸. Ένας βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέχθηκε από ένα τέτοιο κόμμα στη Γερμανία²⁹. Όταν ερωτήθηκαν σχετικά με αυτό το θέμα στην έρευνα του Ευρωβαρομέτρου του 2020³⁰, πάνω από 4 στους 10 απαντήσαντες (43 %) πίστευαν ότι είναι πιθανόν η ύπαρξη ψηφοδελτίων με υπηκόους άλλων χωρών της ΕΕ να τους έκανε να ενδιαφερθούν περισσότερο να ψηφίσουν στις επόμενες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Μια ολοένα και μεγαλύτερη ομάδα πολιτών με το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι **«μετακινούμενοι» πολίτες της ΕΕ**: πολίτες που έχουν μετακινηθεί για να ζήσουν, να εργαστούν ή να σπουδάσουν σε άλλο κράτος μέλος³¹. Εκτιμάται ότι το 2019 σχεδόν 15 εκατομμύρια³² μετακινούμενοι πολίτες στην ΕΕ, από πάνω από 17 εκατομμύρια που είναι συνολικά, είχαν δικαίωμα ψήφου (πάνω από το 3 % του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ με δικαίωμα ψήφου)

στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2019. Ωστόσο, ένας σχετικά μικρός αριθμός³³ από αυτούς άσκησαν τα δικαιώματά τους.

Σχεδόν τα δύο τρίτα των απαντησάντων (65 %) στην πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου³⁴ θεωρούσαν ότι, αν έχουν τη δυνατότητα να απευθυνθούν σε **γραφείο υποστήριξης** που παρέχει στους πολίτες πληροφορίες σχετικά με τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις διαδικασίες ψηφοφορίας, είναι πιθανό να είναι περισσότερο προδιατεθειμένοι να ψηφίσουν στις επόμενες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Πάνω από το 60 % όσων απάντησαν στην ανοικτή δημόσια διαβούλευση για την παρούσα έκθεση πίστευαν ότι δεν γίνονται αρκετές ενέργειες για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τα δικαιώματά τους τα οποία απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ και η έλλειψη πληροφοριών σε εθνικό επίπεδο ήταν το συχνότερα αναφερόμενο εμπόδιο (22 %). Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με το Κοινοβούλιο, θα διερευνήσει το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός ειδικού κοινού πόρου για τη στήριξη των πολιτών της ΕΕ όσον αφορά την άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων τους, καθώς και την παροχή πρόσθετων μέσων αναφοράς εμποδίων και περιστατικών που επηρεάζουν την πολιτική συμμετοχή τους. Αυτός ο πόρος θα πρέπει να είναι διαθέσιμος τόσο στους πολίτες της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων των μετακινούμενων πολιτών της ΕΕ) όσο και στις οικείες αρχές έως το φθινόπωρο του 2023.

Οι μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ έχουν επίσης το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις **δημοτικές εκλογές** και στις **εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου** στο οικείο κράτος μέλος κατοικίας. Ωστόσο, η προσέλευσή τους στις κάλπες είναι συχνά μικρότερη από την προσέλευση των πολιτών που είναι υπήκοοι της χώρας. Αυτό οφείλεται εν μέρει στις περίπλοκες διαδικασίες εγγραφής³⁵ και στις ανεπαρκείς επιλογές ψηφοφορίας³⁶. Η Επιτροπή σκοπεύει να επικαιροποιήσει τις σχετικές οδηγίες³⁷, για να ενισχύσει την ικανότητα των μετακινούμενων πολιτών να ασκούν τα εκλογικά δικαιώματά τους. Αυτή η διαδικασία θα περιλαμβάνει επικαιροποίηση, διασαφήνιση και ενίσχυση των κανόνων, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι αυτοί στηρίζουν την ευρεία και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή των μετακινούμενων πολιτών της ΕΕ. Στους τομείς που θα καλυφθούν περιλαμβάνονται η παροχή

στοχευμένων πληροφοριών στους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ³⁸, μεταξύ άλλων σχετικά με τις προθεσμίες, τις επιπτώσεις και τη διάρκεια ισχύος των εγγραφών των ψηφοφόρων, η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την εγγραφή μετακινούμενων πολιτών της ΕΕ ως ψηφοφόρων και υποψηφίων στις ευρωπαϊκές εκλογές και οι απαραίτητες προσαρμογές μετά το Brexit.

Αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ³⁹ στερούν από τους υπηκόους τους που κατοικούν μόνιμα σε άλλες χώρες το δικαίωμα να ψηφίζουν στις εθνικές κοινοβουλευτικές εκλογές. Αυτοί οι πολίτες **που στερούνται το δικαίωμα ψήφου** αντιμετωπίζουν συχνά αποκλεισμό από τον πολιτικό βίο τόσο στη χώρα καταγωγής όσο και στη χώρα κατοικίας τους. Στη σύσταση που εξέδωσε το 2014⁴⁰, η Επιτροπή παρότρυνε τα κράτη μέλη να επιτρέπουν στους υπηκόους τους να υποβάλουν αίτηση για να παραμείνουν εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και, επομένως, να διατηρήσουν το δικαίωμα ψήφου τους. Θα συνεχίσει να παρακολουθεί την κατάσταση και καλεί τα σχετικά κράτη μέλη να καταργήσουν αυτούς τους κανόνες στέρσης του δικαιώματος ψήφου.

Τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ δεν παρέχουν στους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ το δικαίωμα ψήφου στις **εθνικές εκλογές** στο κράτος μέλος κατοικίας τους, παρόλο που είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας και επηρεάζονται από

Πάνω από το
60%

όσων απάντησαν στην ανοικτή δημόσια διαβούλευση για την παρούσα έκθεση πιστεύουν ότι δεν γίνονται αρκετές ενέργειες για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τα δικαιώματά τους τα οποία απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ

ΤΟ
3%

του συνολικού αριθμού
ψηφοφόρων της ΕΕ
είναι μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ.

τις εθνικές πολιτικές. Σύμφωνα με την έρευνα του Έκτακτου Ευρωβαρομέτρου 485, πάνω από 6 στους 10 Ευρωπαίους (63 %) θεωρούν ότι είναι δικαιολογημένο να αποκτούν οι πολίτες της ΕΕ που ζουν σε μια χώρα της ΕΕ η οποία δεν είναι η χώρα καταγωγής τους το δικαίωμα να ψηφίζουν στις εθνικές εκλογές και σε δημοψηφίσματα στη χώρα κατοικίας τους. Η ανοικτή δημόσια διαβούλευση για την παρούσα έκθεση αποκάλυψε ότι παρόμοιο ποσοστό υποστηρίζει τη χορήγηση στους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ του δικαιώματος ψήφου στις εθνικές εκλογές του κράτους μέλους κατοικίας τους⁴¹. Τον Μάρτιο του 2020 καταχωρίστηκε μια Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών για αυτό το θέμα⁴². Η Επιτροπή θα διερευνήσει περαιτέρω αυτό το θέμα με τα κράτη μέλη.

Η **παρατήρηση των εκλογών** αποτελεί έναν καλό τρόπο

συμμετοχής των πολιτών στην εκλογική διαδικασία και βελτίωσης της εμπιστοσύνης του κοινού στις ελεύθερες και δίκαιες εκλογές. Η παρατήρηση των εκλογών από τους πολίτες μπορεί να υπερβαίνει την παρατήρηση της ψηφοφορίας και της καταμέτρησης των ψηφοδελτίων και να συμπεριλαμβάνει την εφαρμογή εκλογικών κανόνων επιγραμμικά, διαδικασία η οποία μπορεί να βοηθήσει σημαντικά το έργο των εθνικών αρχών που είναι υπεύθυνες για εκλογικά θέματα. Με βάση τις υπάρχουσες επιτυχημένες πρακτικές, η Επιτροπή σκοπεύει να χρηματοδοτήσει έργα που ενθαρρύνουν την ανεξάρτητη παρατήρηση των εκλογών, μεταξύ άλλων από τους πολίτες, με συζήτηση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές ή τις ορθές πρακτικές στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας για τις εκλογές.

ΔΡΑΣΗ 1

Το 2021 η Επιτροπή θα επικαιροποιήσει τις οδηγίες σχετικά με τα δικαιώματα ψήφου των μετακινούμενων πολιτών της ΕΕ στις δημοτικές και τις ευρωπαϊκές εκλογές, για να διευκολύνει την παροχή πληροφοριών στους πολίτες και να βελτιώσει την ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών, μεταξύ άλλων με σκοπό να αποτρέψει τη διπλή ψηφοφορία.

ΔΡΑΣΗ 2

Η Επιτροπή θα διερευνήσει το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός ειδικού κοινού πόρου για τη στήριξη των πολιτών της ΕΕ όσον αφορά την άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων τους. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τα κράτη μέλη μέσω του ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας για τις εκλογές, προκειμένου να διευκολύνει και να βελτιώσει την ικανότητα των πολιτών της ΕΕ να ασκούν τα δικαιώματα ψήφου τους, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και της αμοιβαίας συνδρομής για τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων εκλογών.

ΔΡΑΣΗ 3

Δράση 3 — Η Επιτροπή θα χρηματοδοτήσει έργα σχετικά με την ανεξάρτητη παρατήρηση των εκλογών, συμπεριλαμβανομένης της παρατήρησης από τους πολίτες.

ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η αύξηση της συμμετοχής των πολιτών σε όλα τα στάδια της δημοκρατικής διαδικασίας έχει ουσιώδη σημασία για την ευρωπαϊκή δημοκρατία μας. Εμφανίζονται πολλές νέες πρωτοβουλίες για τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων⁴³. Υπάρχει, παραδείγματος χάριν, μεγάλη αύξηση του ενδιαφέροντος για τη **διαβουλευτική δημοκρατία** σε όλη την ΕΕ⁴⁴ και αυτό πρέπει να αναγνωριστεί και να ενθαρρυνθεί. Η αύξηση της διαφάνειας της διαδικασίας χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων και της συμμετοχής των πολιτών στις διαβουλεύσεις σχετικά με τα περίπλοκα ζητήματα που αντιμετωπίζουν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα έχει κεντρική σημασία για τη δημοκρατική νομιμότητα. Έχει επίσης σημασία για την εμπιστοσύνη των πολιτών και τη σύνδεση με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

Η επικείμενη **διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης**, που αποτελεί σημαντική άσκηση διαβουλευτικής δημοκρατίας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, θα δημιουργήσει ένα νέο δημόσιο φόρουμ για μια ανοικτή, χωρίς αποκλεισμούς, διαφανή και διαρθρωμένη συζήτηση με τους πολίτες σχετικά με ορισμένες βασικές προτεραιότητες και προκλήσεις. Θα περιλαμβάνει εξαρχής μια πρωτοποριακή **πολύγλωσση ψηφιακή πλατφόρμα**, που θα καταστήσει τη διάσκεψη προσβάσιμη σε πολίτες από όλα τα κοινωνικά στρώματα και από όλες τις γωνίες της Ένωσης. Οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν ιδέες και προτάσεις ή να οργανώνουν τοπικές συζητήσεις. Χάρη στη μετάφραση σε πραγματικό χρόνο σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ, πολίτες από διαφορετικά κράτη μέλη θα μπορούν να παρακολουθούν τις συζητήσεις, προσφέροντας

την προοπτική πραγματικά διακρατικών συζητήσεων για το μέλλον της Ευρώπης. Οι βελτιώσεις του συστήματος των κορυφαίων υποψηφίων στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και ο τρόπος προσέγγισης του ζητήματος των υπερεθνικών ψηφοδελτίων θα μπορούσαν να συζητηθούν στη **Διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης**.

Συμπληρώνοντας άλλες δράσεις που προτείνονται στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία, η έκθεση για την ιθαγένεια υιοθετεί μια πολιτοκεντρική προσέγγιση και εστιάζει σε δράσεις και πρωτοβουλίες που ενδυναμώνουν άμεσα τους πολίτες και προστατεύουν τα δικαιώματά τους. Θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν καινοτόμες τεχνικές με επίκεντρο τον χρήστη, κατάλληλες ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες, για τη στήριξη της διαβουλευτικής και αντιπροσωπευτικής δημοκρατικής συμμετοχής. Οι πολιτικές για την ευαισθητοποίηση και την **αύξηση της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων** σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να ωφελούν όλους τους πολίτες. Αυτό έχει καιρική σημασία για να διασφαλιστεί ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες έχουν την εμπιστοσύνη ότι οι απόψεις τους ακούγονται και ότι η ψήφος τους έχει σημασία. Οι ενδυναμωμένοι πολίτες θα πρέπει να έχουν τα εργαλεία, τους διαύλους και τις δεξιότητες ώστε οι απόψεις τους να ακούγονται στη δημόσια σκηνή, προκειμένου να μπορούν να συμβάλουν άμεσα στη διαμόρφωση δημόσιων πολιτικών σε όλα τα επίπεδα. Η Επιτροπή θα διερευνήσει καινοτόμους τρόπους για να διαβουλευτεί με τους πολίτες και να λαμβάνει ανατροφοδότηση από αυτούς σχετικά με τη νέα ενωσιακή νομοθεσία.

> το
80%

των πολιτών της ΕΕ
γνωρίζουν τα δικαιώματά
τους που απορρέουν από
την ιθαγένεια της ΕΕ.

Η Επιτροπή δοκιμάζει ήδη συμμετοχικές και διαβουλευτικές διαδικασίες, για παράδειγμα όσον αφορά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή⁴⁵ και τον προσδιορισμό των πιθανών προτεραιοτήτων για τις πέντε αποστολές της ΕΕ που θα αποτελέσουν αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», του επόμενου προγράμματος-πλαισίου για την έρευνα και την καινοτομία (το οποίο καλύπτει θέματα όπως: ο καρκίνος, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, οι πιο πράσινες και ευφυέστερες πόλεις, τα υγιή εδάφη, καθώς και οι υγιείς ωκεανοί και τα υγιή ύδατα)⁴⁶. Θα συνεχίσει να χρηματοδοτεί **έργα έρευνας και καινοτομίας** που έχουν στόχο την ανάπτυξη διαβουλευτικών και συμμετοχικών δημοκρατιών μέσω πειραματισμού και θα διερευνήσει τις πρακτικές, τις προκλήσεις και τις επιπτώσεις των διαδικασιών διαβουλευτικής δημοκρατίας σε διαφορετικές γεωγραφικές κλίμακες και σε διαφορετικές κοινωνικές ομάδες⁴⁷. Η Επιτροπή θα χρηματοδοτήσει επίσης έργα καινοτομίας που αυξάνουν τις δυνατότητες ή προσφέρουν πρακτική στήριξη για τη συμμετοχή Ευρωπαίων πολιτών στις μεταβάσεις που αποτελούν μέρος της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, τόσο μέσω διαβούλευσης και συμμετοχής⁴⁸ όσο και σε άλλους τομείς⁴⁹.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει στόχο να ενθαρρύνει περαιτέρω τη συμμετοχή των νέων στον δημοκρατικό βίο στην Ευρώπη⁵⁰. Η προώθηση της χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχικής δημοκρατίας είναι επίσης μία από τις κατευθυντήριες αρχές της **στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία** (2019-2027)⁵¹, η οποία έχει στόχο να υποστηρίξει τη συμμετοχή των νέων στην Ευρώπη όσον αφορά τη διαμόρφωση της κοινωνίας και της πολιτικής. Οι τρεις βασικές παράμετροι της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία είναι η συμμετοχή, η σύνδεση και η ενδυνάμωση. Η συμμετοχή αντιπροσωπεύει τη συμμετοχή των νέων και την αποφασιστικότητα της ΕΕ να ενθαρρύνει τη δημοκρατική συμμετοχή όλων των νέων, κυρίως μέσω του **διαλόγου της ΕΕ για τη νεολαία**⁵², ενός δομημένου εργαλείου για τη συμμετοχή των νέων και ενός από τα μεγαλύτερα εργαλεία για τη συμμετοχή των πολιτών στην ΕΕ, το οποίο συμβάλλει ώστε να τίθενται προς συζήτηση οι απόψεις των νέων. Αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα κινητοποίησης από τη βάση στην κορυφή, ώστε οι απόψεις να φτάνουν με

Μία από τις βασικές προτεραιότητες της Επιτροπής είναι:

«Μια Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή»

επιτυχία στους φορείς λήψης αποφάσεων. Το 2020 σηματοδοτεί τη δέκατη επέτειο του διαλόγου της ΕΕ για τη νεολαία⁵³.

Η **Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών (ΕΠΠ)** αποτελεί σημαντικό μέρος των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ και ένα ισχυρό μέσο συμμετοχικής δημοκρατίας στην ΕΕ. Δίνει τη δυνατότητα σε ένα εκατομμύριο πολίτες που κατοικούν στο ένα τέταρτο των κρατών μελών να ζητήσουν από την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση για μια νομική πράξη με την οποία εφαρμόζονται οι συνθήκες της ΕΕ⁵⁴. Από τον Ιανουάριο του 2020 υπάρχουν νέοι κανόνες που καθιστούν την ΕΠΠ φιλικότερη προς τους χρήστες και πιο προσβάσιμη, έτσι ώστε να συμβάλει στην αύξηση της συμμετοχής των Ευρωπαίων πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία της ΕΕ. Στις 15 Ιουλίου 2020 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν προσωρινά μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 στην ΕΠΠ. Οι κανόνες τροποποιήθηκαν έτσι ώστε να είναι δυνατή η παράταση

της περιόδου συγκέντρωσης των πρωτοβουλιών πολιτών που επηρεάστηκαν από την πανδημία.

Η πανδημία COVID-19 συνοδεύτηκε από ένα τεράστιο κύμα **ψευδών ή παραπλανητικών πληροφοριών**, συμπεριλαμβανομένων προσπαθειών ατόμων και ομάδων εκτός της ΕΕ να επηρεάσουν πολίτες και συζητήσεις στην ΕΕ. Απαιτώντας μεγαλύτερη λογοδοσία για τις επιγραμμικές πλατφόρμες, η Επιτροπή συνεχίζει το έργο της για τη στήριξη ενός περιβάλλοντος πληροφόρησης στο οποίο οι πολίτες μπορούν να αναπτύξουν τεκμηριωμένες απόψεις σχετικά με δημόσια θέματα. Για την παραπληροφόρηση σχετικά με την COVID-19, η Επιτροπή δημιούργησε ένα πρόγραμμα παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων ως συνέχεια της κοινής ανακοίνωσης του Ιουνίου του 2020 σχετικά με την COVID-19⁵⁵. Οι υπογράφοντες τον κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση υποβάλλουν εκθέσεις σε μηνιαία βάση σχετικά με τις δράσεις που έχουν αναληφθεί για τον περιορισμό της διάδοσης παραπληροφόρησης για την COVID-19 στις υπηρεσίες τους. Επιπρόσθετα, η εξαπάτηση των καταναλωτών, όπως η προσφορά περιττών, αναποτελεσματικών και δυνητικά επικίνδυνων προϊόντων προστασίας, έχει αναδειχθεί ως ιδιαίτερο στοιχείο παραπληροφόρησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19⁵⁶. Οι

πρωτοβουλίες που αναφέρονται στην κοινή ανακοίνωση⁵⁷ και στο νέο θεματολόγιο για τους καταναλωτές⁵⁸ αντιμετωπίζουν αυτά τα ζητήματα. Το σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία και ο νόμος για τις ψηφιακές υπηρεσίες αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που εγείρει η επιγραμμική παραπληροφόρηση για τις κοινωνίες μας.

Η συμμετοχή σε δραστηριότητες εκμάθησης μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες. Αυτό υπενθυμίζεται στο **ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων**⁵⁹, το οποίο προωθεί δεξιότητες για τη ζωή, γιατί οι «δημοκρατικές κοινωνίες εξαρτώνται από τους ενεργούς πολίτες, οι οποίοι μπορούν να διακρίνουν την αξιοπιστία των πληροφοριών που λαμβάνουν από διάφορες πηγές, να εντοπίζουν την παραπληροφόρηση, να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις, να είναι ανθεκτικοί και να ενεργούν με υπευθυνότητα». Με αυτή την άποψη, η Επιτροπή θα στηρίξει την ανάπτυξη ποιοτικής και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης των ενηλίκων σύμφωνα με την πρώτη αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Οι **ψηφιακές τεχνολογίες** μετασχηματίζουν τη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ΕΕ, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο οι δημόσιες αρχές αλληλεπιδρούν με τους πολίτες.

Τα επιγραμματικά εργαλεία μπορούν να διευκολύνουν την αλληλεπίδραση και τη δημοκρατική συμμετοχή στη σημερινή εποχή, στην οποία οι συνθήκες έχουν αναγκάσει πολλούς ανθρώπους να αλλάξουν εργασιακές συνθήκες και τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν μεταξύ τους⁶⁰. Ταυτόχρονα, η ψηφιακή συμμετοχή περιορίζεται από τις τεχνικές δεξιότητες των ανθρώπων.

Μία από τις βασικές προτεραιότητες της Επιτροπής είναι «Μια Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή» και η βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων⁶¹ τόσο των νέων όσο και των ενηλίκων. Σε αυτήν εστιάζει το επικαιροποιημένο **σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση**⁶², που θα υλοποιηθεί από το 2021 έως το 2027. Στις σχετικές δράσεις περιλαμβάνονται υποστηρικτικές προσπάθειες για την ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού και την προώθηση της ανάπτυξης κοινών κατευθυντήριων γραμμών για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, η στήριξη της ανάπτυξης μιας καλύτερης αντίληψης όσον αφορά την τεχνητή νοημοσύνη και τα δεδομένα από όλους

τους πολίτες, καθώς και η συστηματική ενσωμάτωση του ψηφιακού γραμματισμού σε έργα τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης. Η Επιτροπή έχει επίσης δεσμευτεί να αντιμετωπίσει τον αντίκτυπο της γήρανσης του πληθυσμού σε όλους τους τομείς πολιτικής, για να βοηθήσει την κοινωνία και την οικονομία να προσαρμοστούν στις δημογραφικές αλλαγές⁶³. Θα περιγράψει συνοπτικά συγκεκριμένες δράσεις για την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών σε κάθε στάδιο της ζωής τους, από τη νεαρή έως την προχωρημένη ηλικία⁶⁴, δίνοντας πιθανόν επιπλέον έμφαση στη συμμετοχή των παιδιών στον πολιτικό και δημοκρατικό βίο στην ΕΕ.

Οι μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ που εγκαθίστανται σε άλλο κράτος μέλος χρειάζονται **στήριξη**, ώστε να διευκολυνθεί η ένταξή τους στην κοινωνία της χώρας υποδοχής. Ορισμένοι μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ μπορεί να βρίσκονται σε επισφαλή κατάσταση, όπως άτομα που κοιμούνται στον δρόμο, ή να ανήκουν σε μειονότητες και μπορεί να δικαιούνται πρόσθετη στήριξη. Επί του παρόντος, η στήριξη συχνά είναι διαθέσιμη για τους υπηκόους τρίτων χωρών και οι μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ, ως συγκεκριμένη ομάδα, δεν λαμβάνουν συχνά επαρκή στήριξη. Υπάρχουν, φυσικά, εξαιρέσεις σε αυτόν τον κανόνα και ένας αυξανόμενος αριθμός έργων που υλοποιούνται από αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών προσπαθεί να καλύψει αυτό το κενό. Επίσης, η Επιτροπή στηρίζει σε ετήσια βάση δράσεις ευαισθητοποίησης σχετικά με τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ και την ένταξη των μετακινούμενων πολιτών

της ΕΕ μέσω ειδικής χρηματοδότησης στον τομέα της ιθαγένειας της ΕΕ.

Επιπρόσθετα, στη διεθνή έρευνα και βιβλιογραφία καταγράφεται ισχυρή σύνδεση μεταξύ **της πολιτιστικής συμμετοχής και της δημοκρατίας**. Αναφέρεται ότι οι κοινωνίες είναι περισσότερο ανοικτές και ανεκτικές, λειτουργούν καλύτερα, είναι οικονομικά ισχυρότερες και έχουν μεγαλύτερη δημοκρατική ασφάλεια, όταν οι άνθρωποι έχουν εύκολη πρόσβαση σε ένα μεγάλο εύρος πολιτιστικών δραστηριοτήτων και όταν τα ποσοστά συμμετοχής σε αυτές τις δραστηριότητες είναι υψηλά. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή προετοιμάζεται να δρομολογήσει, στις αρχές του 2021, μια ανεξάρτητη μελέτη με θέμα «The importance of citizens' participation in culture for civic engagement and democracy

– policy lessons from international research» (Η σημασία της συμμετοχής των πολιτών στον πολιτισμό για τη συμμετοχή στα κοινά και τη δημοκρατία – διδάγματα πολιτικής από τη διεθνή έρευνα). Αυτή θα συνοψίζει υπάρχουσες γνώσεις και αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με αυτό το θέμα, θα φιλτράρει βασικά διδάγματα πολιτικής και θα επισημαίνει παραδείγματα επιτυχημένων δράσεων από διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ. Η Επιτροπή θα στηριχθεί στη μελέτη για την υλοποίηση του νέου ευρωπαϊκού θεματολογίου για τον πολιτισμό και του προγράμματος εργασιών στον πολιτιστικό τομέα του Συμβουλίου για την περίοδο 2019-2022.

ΔΡΑΣΗ 4

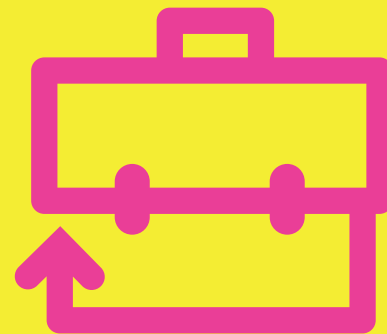
Η Επιτροπή θα στηρίξει την ενεργή συμμετοχή των πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία και θα εφαρμόσει καινοτόμες προσεγγίσεις για την ένταξή τους στη νομοθετική διαδικασία, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι οι νόμοι της ΕΕ είναι κατάλληλοι για τον σκοπό τους και ευθυγραμμίζονται με τις αξίες της ΕΕ. Θα δώσει το παράδειγμα χρηματοδοτώντας έργα που στηρίζουν τη δέσμευση —μέσω του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες»—, τη διαβούλευση και τη συμμετοχή των Ευρωπαίων πολιτών στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και στις μεταβάσεις της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

ΔΡΑΣΗ 5

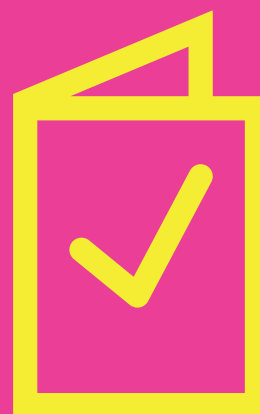
Η Επιτροπή θα χρηματοδοτήσει συγκεκριμένες δράσεις σε τοπικό επίπεδο με στόχο τη στήριξη της ένταξης των πολιτών της ΕΕ στην κοινωνία της ΕΕ μέσω του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες».

ΔΡΑΣΗ 6

Η Επιτροπή θα αυξήσει την ευαισθητοποίηση σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τη σημασία που έχει η συμμετοχή στον πολιτισμό για την κοινωνία και τη δημοκρατία, μέσω στοχευμένων δράσεων, περιλαμβανομένης χρηματοδότησης.

Διευκόλυνση της άσκησης
της ελεύθερης κυκλοφο-
ρίας και απλούστευση της
καθημερινής ζωής

*Πάνω από 8 στους 10
πολίτες της ΕΕ πιστεύουν ότι
η ελεύθερη κυκλοφορία των
πολιτών της ΕΕ εντός της ΕΕ
έχει συνολικά οφέλη για την
οικονομία της χώρας τους.*

ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Η **ελευθερία κυκλοφορίας**⁶⁵, η οποία επιτρέπει σε κάθε πολίτη της ΕΕ να ζει, να εργάζεται ή να σπουδάζει σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, είναι το πολυτιμότερο δικαίωμα των πολιτών της ΕΕ. Σε έρευνα του Ευρωβαρομέτρου, πάνω από 8 στους 10 απαντήσαντες (84 %) πίστευαν ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της ΕΕ εντός της ΕΕ έχει συνολικά οφέλη για την οικονομία της χώρας τους⁶⁶. Εκτιμάται ότι περίπου 13,3 εκατομμύρια πολίτες έχουν ασκήσει το δικαίωμά τους και έχουν μετακομίσει σε άλλο κράτος μέλος. Η μετακόμιση στο εξωτερικό μπορεί να συνεπάγεται ορισμένες νομικές και διοικητικές προκλήσεις⁶⁷ και η Επιτροπή έχει στηρίξει τόσο τα κράτη μέλη όσο και τους πολίτες της ΕΕ,

εκδίδοντας κατευθυντήριες γραμμές⁶⁸ σχετικά με τα ζητήματα που έχουν προσδιοριστεί ως προβληματικά κατά τη μεταφορά της νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο ή κατά την πρακτική εφαρμογή των κανόνων για την ελεύθερη κυκλοφορία.

Μετά την τελευταία έκθεση για την ιθαγένεια, εντοπίστηκαν ορισμένα νέα προβληματικά ζητήματα και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε **σημαντικές αποφάσεις** με τις οποίες διασαφηνίζει περαιτέρω το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της ΕΕ και των μελών των οικογενειών τους. Ένα ζήτημα αφορούσε το γεγονός ότι, λόγω διαφορών στους νομικούς κανόνες στα διάφορα κράτη μέλη, οι οικογενειακοί δεσμοί μπορεί να μην λαμβάνονταν υπόψη όταν οικογένειες «του ουράνιου τόξου» (δηλαδή οικογένειες των οποίων τουλάχιστον ένα μέλος είναι ΛΟΑΤΚΙ) ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας.

Στην απόφαση που εξέδωσε στην **υπόθεση Coman**, το Δικαστήριο έκρινε ότι, όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας, ο όρος «σύζυγος» ενός πολίτη της ΕΕ στην οδηγία για την ελεύθερη κυκλοφορία εφαρμόζεται επίσης σε πρόσωπο του ίδιου φύλου με τον πολίτη της ΕΕ με τον οποίο αυτός ή αυτή έχει συνάψει γάμο⁶⁹. Σε μια άλλη περίπτωση, τα μέλη οικογένειας που δεν είχαν την ιθαγένεια της ΕΕ και ήταν κάτοχοι δελτίου (μόνιμης) διαμονής δεν είχαν πάντα τη δυνατότητα να επωφεληθούν από την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης όταν ταξίδευαν από το κράτος μέλος υποδοχής τους σε άλλο κράτος μέλος. Το Δικαστήριο διασαφηνίσει σε δύο αποφάσεις το

δικαιώματά τους να επωφελούνται από την εν λόγω απαλλαγή⁷⁰. Όσον αφορά τους ανηλίκους που καλύπτονται από την οδηγία για την ελεύθερη κυκλοφορία⁷¹, το Δικαστήριο έκρινε ότι η έννοια του όρου «απευθείας κατιών» ενός πολίτη της ΕΕ, που χρησιμοποιείται στην οδηγία για την ελεύθερη κυκλοφορία, θα πρέπει να νοείται ότι περιλαμβάνει τόσο το βιολογικό όσο και το υιοθετημένο τέκνο ενός πολίτη της ΕΕ.

Η Επιτροπή προτίθεται να επανεξετάσει τις **κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία του 2009**⁷², για να βελτιώσει την ασφάλεια δικαίου για τους πολίτες της ΕΕ που ασκούν τα οικεία δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας και για να διασφαλίσει μια πιο αποτελεσματική και ομοιόμορφη εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία σε όλη την ΕΕ⁷³. Οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την ποικιλομορφία των οικογενειών και, επομένως, να βοηθούν όλες τις οικογένειες, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών «του ουράνιου τόξου», να ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας. Θα πρέπει να παρέχουν επικαιροποιημένη καθοδήγηση σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως στους πολίτες της ΕΕ, και να υποστηρίζουν το έργο των εθνικών αρχών που ασχολούνται με τα δικαιώματα των πολιτών, καθώς και των δικαστηρίων και των επαγγελματιών του νομικού κλάδου.

Κατά την επικαιροποίηση των κατευθυντήριων γραμμών, η Επιτροπή σκοπεύει να ασχοληθεί με το ζήτημα της εφαρμογής **μέτρων περιορισμού της ελεύθερης κυκλοφορίας**, ιδίως όσων επιβάλλονται σε σχέση με προβλήματα δημόσιας υγείας. Η έξαρση της νόσου COVID-19 έχει εγείρει ορισμένες μοναδικές προκλήσεις όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία στην ΕΕ, καθώς πολλά κράτη μέλη έχουν επιβάλει ταξιδιωτικούς περιορισμούς ως μέτρο προφύλαξης της υγείας⁷⁴.

Τον Μάρτιο του 2020 η Επιτροπή εξέδωσε ειδικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων⁷⁵. Προκειμένου να συμβάλει στη σταδιακή άρση των ταξιδιωτικών περιορισμών και να συντονίσει τις δράσεις των κρατών μελών, τον Μάιο του 2020 η Επιτροπή παρουσίασε δέσμη μέτρων, συμπεριλαμβανομένης κοινής προσέγγισης για την αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας⁷⁶, καθώς και σύνολο κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων για τουρίστες, ταξιδιώτες

και επιχειρήσεις, και κριτήρια για την αποκατάσταση του τουρισμού⁷⁷. Η ευέλικτη προσέγγιση που παρουσιάστηκε βασίστηκε σε επιδημιολογικά κριτήρια, στην εφαρμογή μέτρων περιορισμού και σε ζητήματα οικονομίας και κοινωνικής αποστασιοποίησης. Στις 4 Σεπτεμβρίου 2020 η Επιτροπή παρουσίασε πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή συντονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, η οποία εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 13 Οκτωβρίου 2020. Στόχος της σύστασης⁷⁸ είναι να διασφαλιστεί ότι οποιαδήποτε μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη για τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας λόγω της COVID-19 είναι **αναλογικά, δεν εισάγουν διακρίσεις, συντονίζονται καλά και γνωστοποιούνται με σαφήνεια** σε επίπεδο ΕΕ.

Η Επιτροπή εγκαινίασε επίσης τη διαδικτυακή πλατφόρμα «**Re-Open EU**»⁷⁹, η οποία περιέχει βασικές πληροφορίες, σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ, για την ασφαλή επανέναρξη της ελεύθερης κυκλοφορίας και του τουρισμού σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η πλατφόρμα περιλαμβάνει πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τα σύνορα, τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς, τα μέτρα για τη δημόσια υγεία και την ασφάλεια, καθώς και άλλες πρακτικές πληροφορίες για τους ταξιδιώτες.

Όπως αναφέρεται στο νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο⁸⁰, η Επιτροπή θα εγκρίνει **στρατηγική για το μέλλον του Σένγκεν**, η οποία ενισχύει τον κώδικα συνόρων του Σένγκεν⁸¹ και τον μηχανισμό αξιολόγησης Σένγκεν, και θα δημιουργήσει ένα φόρουμ Σένγκεν για την προώθηση της έμπρακτης συνεργασίας και τρόπων εμβάθυνσης του Σένγκεν μέσω προγράμματος στήριξης και συνεργασίας, με σκοπό τη διευκόλυνση της κατάρτησης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Μια πρώτη συνεδρίαση του φόρουμ Σένγκεν πραγματοποιήθηκε στις 30 Νοεμβρίου 2020.

Το Brexit είχε σημαντικό αντίκτυπο στους πολίτες της ΕΕ —περίπου 3,7 εκατομμύρια⁸²— οι οποίοι, λόγω της άσκησης των οικείων δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας όταν το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ακόμα μέλος της ΕΕ, ζουν σήμερα στο Ηνωμένο Βασίλειο⁸³. Η Επιτροπή παραμένει προσηλωμένη στην προστασία των δικαιωμάτων τους. Η **συμφωνία αποχώρησης** διασφαλίζει για αυτούς τους πολίτες και τα μέλη των οικογενειών τους

*Η έξαρση της νόσου COVID-19
έχει εγείρει ορισμένες
μοναδικές προκλήσεις
όσον αφορά την ελεύθερη
κυκλοφορία στην ΕΕ.*

γενικά τα ίδια δικαιώματα με αυτά που έχουν τώρα: μπορούν να συνεχίσουν να ζουν, να σπουδάζουν, να εργάζονται και να ταξιδεύουν μεταξύ της οικείας χώρας υποδοχής και του Ηνωμένου Βασιλείου ή της ΕΕ-27. Το ίδιο ισχύει για οποιονδήποτε πολίτη της ΕΕ που μετακομίζει στο Ηνωμένο Βασίλειο πριν από το τέλος της μεταβατικής περιόδου⁸⁴. Η Επιτροπή θα βοηθήσει τους πολίτες της ΕΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο προκειμένου να αποκτήσουν πλήρη γνώση των δικαιωμάτων τους και θα διασφαλίσει ότι οποιοδήποτε ενδεχόμενο ζήτημα εφαρμογής θα τεθεί ενώπιον των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου. Το δεύτερο μέρος της συμφωνίας αποχώρησης προστατεύει επίσης τα δικαιώματα πάνω από 1 εκατομμυρίου υπηκόων του Ηνωμένου Βασιλείου, οι οποίοι, από την 1η Φεβρουαρίου 2020, δεν είναι πλέον πολίτες της ΕΕ,

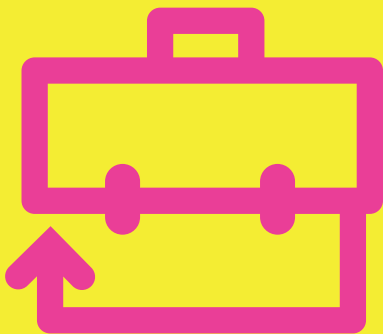
αλλά εξακολουθούν να ζουν σε χώρες της ΕΕ, διασφαλίζοντας το δικαίωμά τους να ζουν, να εργάζονται ή να σπουδάζουν στην οικεία χώρα υποδοχής. Παρέχει δικαιώματα διαμονής, δικαιώματα εισόδου και εξόδου, δικαίωμα στην εργασία, αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων και συντονισμό κοινωνικής ασφάλισης. Η ορθή εφαρμογή του μέρους της συμφωνίας αποχώρησης που αφορά τα δικαιώματα των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτουσών ομάδων, αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Επιτροπή. Όλοι οι πολίτες θα πρέπει να έχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να είναι σε θέση να ασκούν τα δικαιώματά τους.

ΔΡΑΣΗ 7

Το 2022 η Επιτροπή θα βελτιώσει την ασφάλεια δικαίου για τους πολίτες της ΕΕ που ασκούν τα δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας τους και για τις εθνικές διοικήσεις, μέσω της επικαιροποίησης των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία του 2009. Οι επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές θα λαμβάνουν υπόψη την ποικιλομορφία των οικογενειών (οικογένειες του «ουράνιου τόξου»), την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων, όπως αυτών που θεσπίζονται λόγω προβλημάτων δημόσιας υγείας, καθώς και τις σχετικές αποφάσεις του Δικαστηρίου.

ΔΡΑΣΗ 8

Δράση 8 — Σε εναρμόνιση με τη συμφωνία αποχώρησης, η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ οι οποίοι, ως αποτέλεσμα της άσκησης του οικείου δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας κατά την περίοδο που το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ακόμα μέλος της ΕΕ, ήταν κάτοικοι Ηνωμένου Βασιλείου πριν από το τέλος της μεταβατικής περιόδου.

ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΤΑΞΙΔΙΩΝ

Το 2019 η ΕΕ θέσπισε διατάξεις για την αύξηση της ασφάλειας των **δελτίων ταυτότητας και εγγράφων διαμονής** που εκδίδονται σε πολίτες της ΕΕ⁸⁵. Τα νέα δελτία θα διευκολύνουν την καθημερινότητα των μετακινούμενων πολιτών της ΕΕ και των μελών των οικογενειών τους, των μεθοριακών εργαζομένων, των σπουδαστών, των τουριστών και άλλων ταξιδιωτών. Οι νέοι κανόνες, οι οποίοι θα αρχίσουν να εφαρμόζονται στις 2 Αυγούστου 2021, θα βελτιώσουν την ασφάλεια των δελτίων ταυτότητας και των δελτίων διαμονής σε όλη την ΕΕ μέσω της θέσπισης ελάχιστων προτύπων τόσο για τις πληροφορίες που περιέχονται σε αυτά όσο και για χαρακτηριστικά ασφάλειας που είναι κοινά σε όλα τα κράτη μέλη που εκδίδουν τέτοια έγγραφα⁸⁶. Η Επιτροπή θα διερευνήσει τρόπους για να ενθαρρύνει τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και καινοτομιών που χρησιμοποιούν τις δυνατότητες που προσφέρουν τα δελτία ταυτότητας που εκδίδονται σύμφωνα με τους νέους κανόνες για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ηλεκτρονικού επιχειρείν.

Η **απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών και διατυπώσεων** έχει καίρια σημασία για τους πολίτες που μετακομίζουν από ένα κράτος μέλος σε άλλο. Αυτό αφορά ιδίως τα δημόσια έγγραφα, όπως το πιστοποιητικό γέννησης, το αποδεικτικό ιθαγένειας ή αποσπάσματα ποινικού μητρώου, τα οποία έχουν εκδοθεί στο εξωτερικό και πρέπει να μεταφραστούν και να επικυρωθούν για να γίνουν αποδεκτά από δημόσια αρχή. Ο κανονισμός σχετικά

με τα δημόσια έγγραφα⁸⁷ άρχισε να εφαρμόζεται πλήρως στις 16 Φεβρουαρίου 2019 και διευκολύνει τους πολίτες να ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της ΕΕ. Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά την ορθή εφαρμογή αυτών των νέων κανόνων και υποστηρίζει ενεργά τα κράτη μέλη όσον αφορά την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αναφέρονται από πολίτες και αρχές.

Οι πολίτες της ΕΕ δικαιούνται να κυκλοφορούν ελεύθερα μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ για λόγους εργασίας, χωρίς να υπόκεινται σε διακρίσεις όσον αφορά τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής. **Μεθοριακοί εργαζόμενοι** είναι τα άτομα που εργάζονται σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ, αλλά ζουν σε ένα άλλο. Το 2019 αυτός ο όρος κάλυπτε 2 εκατομμύρια⁸⁸ από τα 220 εκατομμύρια εργαζομένων ηλικίας 20 έως 64 ετών στην ΕΕ, αριθμός που ισοδυναμεί περίπου με το 1 % του συνολικού εργατικού δυναμικού της ΕΕ. Στον φορολογικό τομέα, δεν υπάρχουν κανόνες σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τον ορισμό των μεθοριακών εργαζομένων, τον διαχωρισμό των φορολογικών δικαιωμάτων μεταξύ των κρατών μελών ή τις φορολογικές διατάξεις που εφαρμόζονται. Τα γειτονικά κράτη μέλη που έχουν πολλούς πολίτες οι οποίοι διασχίζουν τα σύνορα για λόγους εργασίας περιλαμβάνουν συχνά

2 εκατομμύρια

πολίτες της ΕΕ εργάζονται σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ, αλλά ζουν σε ένα άλλο.

ειδικούς κανόνες για τους μεθοριακούς εργαζόμενους στις οικείες διμερείς συμβάσεις αποφυγής της διπλής φορολογίας. Οι εν λόγω κανόνες εφαρμόζονται συχνά σε πολίτες που ζουν και εργάζονται σε μια περιορισμένη ζώνη κατά μήκος των συνόρων. Δεδομένου ότι οι κανόνες αυτοί αποτυπώνουν την ειδική κατάσταση μεταξύ δύο κρατών μελών και είναι αποτέλεσμα διαπραγματεύσεων μεταξύ τους, διαφέρουν μεταξύ των διαφόρων συμβάσεων αποφυγής της διπλής φορολογίας. Το εισόδημα που αποκτά ένας μεθοριακός εργαζόμενος μπορεί να φορολογείται σε ένα ή και στα δύο οικεία κράτη μέλη, ανάλογα με τις φορολογικές ρυθμίσεις⁸⁹. Η Επιτροπή σκοπεύει να εκδώσει συστάσεις, για να βελτιώσει την κατάσταση των φορολογούμενων που έχουν διασυνοριακές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των μεθοριακών εργαζομένων. Η Επιτροπή ανακοίνωσε στο σχέδιο δράσης για τη φορολογία που εξέδωσε τον Ιούλιο του 2020⁹⁰ ότι θα δρομολογήσει το 2021 μια πρωτοβουλία για τα δικαιώματα των φορολογουμένων της ΕΕ και για την απλούστευση των φορολογικών υποχρεώσεων των πολιτών της ΕΕ.

Οι μετακινήσεις μεταξύ των κρατών μελών μπορεί κάποιες φορές να περιλαμβάνουν τη χρήση περισσότερων του ενός τρόπων

μεταφοράς («πολυτροπικότητα»). Οι **προγραμματισμοί πολυτροπικών μετακινήσεων**⁹¹ παρέχουν σε Ευρωπαίους ταξιδιώτες ολοκληρωμένες πληροφορίες από πόρτα σε πόρτα, έτσι ώστε να μπορούν να λαμβάνουν τεκμηριωμένες ταξιδιωτικές αποφάσεις, προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους. Ενσωματώνουν με αρμονικό τρόπο πληροφορίες σχετικά με τους διάφορους τρόπους μεταφοράς, και ειδικότερα τις σιδηροδρομικές και τις δημόσιες τοπικές μεταφορές, και συμβάλλουν σε ένα αποδοτικότερο σύστημα μεταφορών. Αυτό θα ωφελήσει σημαντικά τους πολίτες, καθώς δεν είναι πάντα εύκολο να λαμβάνουν ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις διασυνοριακές μεταφορές και συνδέσεις. Αναμένεται επίσης να δώσει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να επιλέγουν τρόπους μεταφοράς που είναι οι λιγότερο επιβλαβείς για το περιβάλλον. Η Επιτροπή θα αυξήσει τη στήριξή της προς υπηρεσίες που βοηθούν ανθρώπους στην ΕΕ να αναζητούν και να κάνουν κρατήσεις σε συνδέσεις πολυτροπικής μεταφοράς.

ΔΡΑΣΗ 9

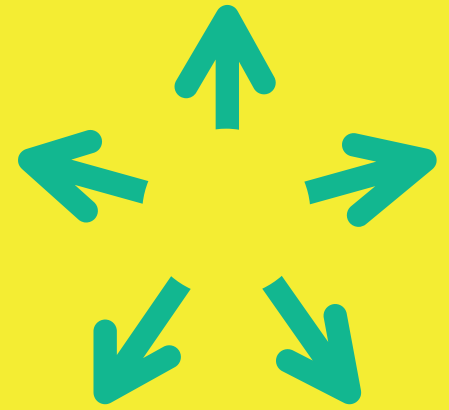
Η Επιτροπή θα εργαστεί από κοινού με τα κράτη μέλη με σκοπό την προώθηση της ενσωμάτωσης λύσεων διασυνοριακής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ηλεκτρονικού επιχειρείν στα νεοεκδοθέντα δελτία ταυτότητας.

ΔΡΑΣΗ 10

Η Επιτροπή θα δρομολογήσει το 2021 πρωτοβουλία για τα δικαιώματα των φορολογουμένων της ΕΕ και για την απλούστευση των φορολογικών υποχρεώσεων των πολιτών της ΕΕ.

ΔΡΑΣΗ 11

Η Επιτροπή θα δρομολογήσει πρωτοβουλία για την περαιτέρω στήριξη της ανάπτυξης προγραμματισμών πολυτροπικών μετακινήσεων, καθώς και ψηφιακών υπηρεσιών για τη διευκόλυνση της πραγματοποίησης κρατήσεων και της πληρωμής για διαφορετικές προσφορές κινητικότητας.

Προστασία και προώθηση της ιθαγένειας της ΕΕ

Η ιθαγένεια της ΕΕ βασίζεται σε κοινές αξίες, οι οποίες περιλαμβάνουν τον σεβασμό της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της ισότητας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η ιθαγένεια της ΕΕ και τα **δικαιώματα** που απορρέουν από αυτήν **εδράζονται στις Συνθήκες**. Η κατοχή της ιθαγένειας ενός κράτους μέλους είναι ο ένας και μοναδικός όρος για την απόκτηση της ιθαγένειας της Ένωσης. Τα κράτη μέλη, όταν χορηγούν ιθαγένεια, πρέπει να διασφαλίζουν ότι το κάνουν χωρίς να υπονομεύουν την ουσία, την αξία και την ακεραιότητα της ιθαγένειας της ΕΕ. Η εν λόγω ακεραιότητα υπονομεύεται όταν κράτη μέλη χορηγούν ιθαγένεια, και επομένως την ιθαγένεια της ΕΕ, ως αντάλλαγμα για προκαθορισμένα επίπεδα επενδύσεων, χωρίς την απαίτηση ύπαρξης πραγματικού δεσμού μεταξύ του επενδυτή και της χώρας. Οι αξίες και οι αρχές της ΕΕ, όπως η αλληλεγγύη μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών, αποδυναμώνονται όταν το ανήκειν στο ευρωπαϊκό εγχείρημα, η απόλαυση των δικαιωμάτων και η συμμετοχή στον δημοκρατικό βίο που αυτό συνεπάγεται αποτελούν

αντικείμενο απλής οικονομικής συναλλαγής. Οι εν λόγω θεμελιώδεις αρχές απειλούνται περαιτέρω από **προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές**, τα οποία διευκολύνουν τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τη φοροδιαφυγή και τη διαφθορά, όπως επισημαίνεται στις εκθέσεις της Επιτροπής του Ιανουαρίου του 2019⁹² και του Ιουλίου του 2019⁹³. Στις 20 Οκτωβρίου 2020 η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει κατά δύο κρατών μελών λόγω των οικείων προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, γνωστά επίσης ως συστήματα «χρυσών διαβατηρίων»⁹⁴. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την κατάσταση σχετικά με τα συστήματα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές ή «χρυσές βίζες», τα οποία θέτουν παρόμοιους κινδύνους.

ΔΡΑΣΗ 12

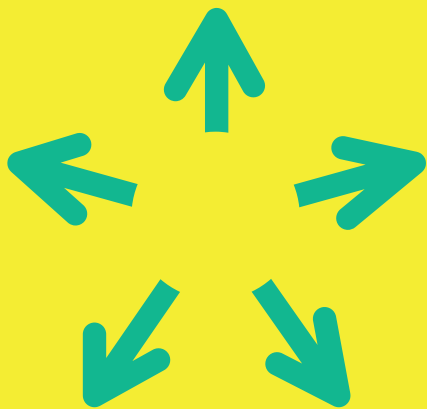
Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί τους κινδύνους που συνεπάγονται για την ιθαγένεια της ΕΕ τα συστήματα για επενδυτές, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο των υπό εξέλιξη διαδικασιών επί παραβάσει, και θα επεμβαίνει όπως κρίνεται αναγκαίο.

Η ΕΙΡΗΝΗ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΚΑΙ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

είναι οι αξίες που οι πολίτες της ΕΕ αισθάνονται ότι αντιπροσωπεύουν καλύτερα την ΕΕ.

Η μετάβαση στο εξωτερικό για σπουδές, μάθηση, κατάρτιση και εργασία ή για συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες της νεολαίας συμβάλλει στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας σε όλη της την ποικιλομορφία και προάγει την ενεργή συμμετοχή στα κοινά ατόμων όλων των ηλικιών.

ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Η ιθαγένεια της ΕΕ βασίζεται σε κοινές **αξίες**, όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης⁹⁵, οι οποίες περιλαμβάνουν τον σεβασμό της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της ισότητας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η έρευνα του Ευρωβαρομέτρου που διεξήχθη το 2019 κατέδειξε ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες επιλέγουν σχεδόν τις ίδιες αξίες ως αυτές που αντιπροσωπεύουν καλύτερα την ΕΕ, ήτοι τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου· μόνο η ειρήνη καταλαμβάνει υψηλότερη θέση⁹⁶.

Η πανδημία COVID-19 έθεσε υπό αμφισβήτηση ορισμένες αξίες της ΕΕ, καθώς οδήγησε σε **προσωρινούς περιορισμούς των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των δημοκρατικών αξιών**. Γρήγορα προέκυψαν ζητήματα σχετικά με τον δέοντα τρόπο διεξαγωγής εκλογών υπό τις υπάρχουσες συνθήκες, τον τρόπο δικαίως διεξαγωγής εκλογικών εκστρατειών, τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να εισακουστούν οι απόψεις των πολιτών, καθώς και σχετικά με το αν και ποιοι περιορισμοί μπορούν να επιβληθούν. Η απόκριση στα εν λόγω ζητήματα είναι ιδιαίτερα σημαντική, δεδομένου ότι σε περιόδους κρίσης η προστασία των δημοκρατικών αξιών είναι υψίστης σημασίας και ότι οι συνθήκες που οδήγησαν σε τέτοιου είδους μέτρα ενδέχεται να επανεμφανιστούν. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να διευκολύνει τα κράτη μέλη στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σε σχέση με αυτά τα ζητήματα, περιλαμβανομένων κανονιστικών ρυθμίσεων, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας για τις εκλογές. Ακόμα και χωρίς την πανδημία, η πόλωση στην Ευρώπη, όπως και αλλού, έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια και οι ευρωπαϊκές αξίες έχουν τεθεί υπό αμφισβήτηση, τόσο εκτός όσο και εντός της ΕΕ.

Η Επιτροπή, στοχεύοντας στην καλλιέργεια μιας γνήσιας **νοοτροπίας κράτους δικαίου** στο ευρύ κοινό, ανακοίνωσε τον Ιούλιο του 2019 σειρά δράσεων στο πλαίσιο της ανακοίνωσής της με τίτλο «Ενίσχυση του κράτους δικαίου εντός της Ένωσης – Στρατηγικό σχέδιο δράσης»⁹⁷. Ένα παράδειγμα είναι η ειδική εκστρατεία επικοινωνίας με το κοινό σχετικά με το κράτος δικαίου. Επιπλέον, στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 δημοσίευσε την πρώτη έκθεσή της για το κράτος δικαίου⁹⁸, η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο του νέου ευρωπαϊκού μηχανισμού για το κράτος δικαίου⁹⁹. Τα ανωτέρω θα δώσουν το έναυσμα για μια συνεχή συζήτηση, σε ετήσια βάση, σχετικά με το κράτος δικαίου και θα συμβάλουν στην καλλιέργεια νοοτροπίας κράτους δικαίου στην ΕΕ.

Πολλοί Ευρωπαίοι θεωρούν το **πρόγραμμα ERASMUS+** ως ένα από τα βασικότερα επιτεύγματα¹⁰⁰ της ΕΕ¹⁰¹. Η μετάβαση στο εξωτερικό για σπουδές, μάθηση, κατάρτιση και εργασία ή για συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες της νεολαίας συμβάλλει στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας σε όλη της την ποικιλομορφία και προάγει την ενεργή συμμετοχή στα κοινά μεταξύ ατόμων όλων των ηλικιών. Το Erasmus+ ενθαρρύνει τη συμμετοχή των νέων στον δημοκρατικό βίο της Ευρώπης, αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ευρωπαϊκές κοινές αξίες, περιλαμβανομένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και φέρνοντας σε επαφή νέους και φορείς λήψης αποφάσεων σε τοπικό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο¹⁰². Οι δράσεις Jean Monnet του προγράμματος Erasmus+ προάγουν το αίσθημα ευρωπαϊκής ταυτότητας και δέσμευσης μέσω της ανάπτυξης αριστείας στις σπουδές ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Το μελλοντικό Erasmus+ θα

επεκτείνει τις δράσεις Jean Monnet από τον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε άλλους τομείς εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η αγωγή του πολίτη έχει σχεδιαστεί για να προάγει την ενεργή συμμετοχή στα κοινά και να βοηθήσει τους νέους να βρουν τη θέση τους στην περίπλοκη κοινωνία του σήμερα. Πιθανές δραστηριότητες περιλαμβάνουν την εθελοντική συμμετοχή¹⁰³ στο Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, τη συμμετοχή σε εικονικές εμπειρίες¹⁰⁴ μέσω της εικονικής ανταλλαγής του Erasmus+ ή τη μετάβαση στο εξωτερικό και τη γνωριμία με νέες κουλτούρες μέσω της πρωτοβουλίας Discover EU. Επιπλέον, η σύσταση του Συμβουλίου για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας¹⁰⁵ καλεί τα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την προώθηση κοινών αξιών όπως ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, η ελευθερία, η δημοκρατία, η ισότητα, το κράτος δικαίου και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η σύσταση ζητεί επίσης εκπαιδευτικά συστήματα χωρίς αποκλεισμούς, καλύτερη υποστήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και **διδασκαλία σχετικά με την Ευρώπη** και τα κράτη μέλη της, ώστε να ενισχυθεί η αίσθηση του ανήκειν στο σχολείο, στην τοπική κοινότητα, στη χώρα και στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται σε καινοτόμα έργα που προάγουν την αγωγή του πολίτη και σχετικές εμπειρίες μεταξύ των νέων, μεταξύ άλλων και μέσω του μελλοντικού προγράμματος Erasmus (2021-2027).

Επιπλέον, οι ευρωπαϊκές αξίες μπορούν να εφαρμόζονται κατά την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων. Η **κοινωνική οικονομία** περιλαμβάνει επιχειρηματικές δομές όπως οι συνεταιρισμοί, τα ταμεία αλληλασφάλισης, οι μη κερδοσκοπικές ενώσεις, τα ιδρύματα και οι κοινωνικές επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής. Εκτός από τη δημιουργία εκατομμυρίων θέσεων απασχόλησης, οι εν λόγω επιχειρήσεις και οργανώσεις αποτελούν επίσης την κινητήρια δύναμη της κοινωνικής καινοτομίας. Ο τομέας θέτει τον άνθρωπο, την αλληλεγγύη και τη δημοκρατία στον πυρήνα της εργασίας του. Παρέχει απαντήσεις σε σύγχρονα προβλήματα και ενισχύει την ιδέα της ιθαγένειας. Αυτό γίνεται εμφανές από τον

μεγάλο αριθμό ενώσεων και φιλανθρωπικών ιδρυμάτων που περικλείει, καθώς και από την επιτάχυνση του φαινομένου του εθελοντισμού σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Η κοινωνική οικονομία προάγει μια «οικονομία στην υπηρεσία των ανθρώπων». Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία, το οποίο αναμένεται να εγκριθεί μέσα στο δεύτερο εξάμηνο του 2021, η Επιτροπή θα θεσπίσει νέα μέτρα για τη βελτίωση του περιβάλλοντος που ευνοεί την κοινωνική οικονομία και την κοινωνική καινοτομία, ενθαρρύνοντας, έτσι, την κοινωνική ένταξη και συμμετοχή. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να αναπτύσσει το έργο της για τις περιφέρειες ευρωπαϊκής κοινωνικής οικονομίας (ESER) και τον Μάιο του 2021 θα διοργανώσει, σε συνεργασία με την πόλη του Μάνχαιμ, τη σύνοδο κορυφής για την ευρωπαϊκή κοινωνική οικονομία.

Στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της, η Επιτροπή υπογράμμισε τη σημασία της **καταπολέμησης της ανισότητας** στην ΕΕ. Η ΕΕ μπορεί να αξιοποιήσει πλήρως το δυναμικό της μόνον εάν χρησιμοποιήσει όλα τα ταλέντα και την πολυμορφία της. Το γεγονός ότι υπάρχουν στην ΕΕ άνθρωποι που συνεχίζουν να υφίστανται διακρίσεις αποδυναμώνει την κοινωνική συνοχή της ΕΕ, αποστερεί από την οικονομία το πλήρες δυναμικό της και αποτελεί άμεση πρόκληση για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αξίες της ΕΕ. Σε συμμόρφωση με τη δέσμευση της προέδρου von der Leyen για την οικοδόμηση μιας «Ενωσης Ισότητας», η Επιτροπή ενέκρινε τη **στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα των φύλων 2020-2025**¹⁰⁶, το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού¹⁰⁷ και τα στρατηγικά πλαίσια για τους ΛΟΑΤΚΙ¹⁰⁸ και τους Ρομά¹⁰⁹. Το πρόγραμμα εργασιών της Επιτροπής για το 2021 περιλαμβάνει περαιτέρω πρωτοβουλίες στον εν λόγω τομέα, όπως: πρόταση για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας με βάση το φύλο και της ενδοοικογενειακής βίας, πρωτοβουλία για τη διεύρυνση του καταλόγου των εγκλημάτων της ΕΕ σε όλες τις μορφές εγκλήματος μίσους και ρητορικής μίσους, στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και ανακοίνωση για τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού.

ΔΡΑΣΗ 13

Η Επιτροπή θα προτείνει νέα μέτρα για την ισότητα και την καταπολέμηση των διακρίσεων, όπως ανακοινώθηκε στα στρατηγικά έγγραφα.

ΔΡΑΣΗ 14

Η Επιτροπή θα υποστηρίξει το αίσθημα ευρωπαϊκής ταυτότητας των νέων Ευρωπαίων μέσω του προγράμματος ERASMUS+, του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης και των δράσεων Jean Monnet.

ΔΡΑΣΗ 15

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί τον αντίκτυπο των περιοριστικών μέτρων —ιδίως αυτών που τίθενται σε εφαρμογή κατά τη διάρκεια κρίσεων— στα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ, στις ελεύθερες και δίκαιες εκλογές και στον δίκαιο δημοκρατικό διάλογο μέχρι την άρση των εν λόγω μέτρων και θα συνεχίσει να διευκολύνει τα κράτη μέλη στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών επί των εν λόγω ζητημάτων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας για τις εκλογές.

Προστασία των πολιτών της ΕΕ
στην Ευρώπη και στο εξωτερικό,
μεταξύ άλλων και σε περιόδους
κρίσεων / καταστάσεων
έκτακτης ανάγκης

Η πανδημία COVID-19 και οι συνέπειές της επισήμαναν την αξία της αλληλεγγύης τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και μεταξύ των μεμονωμένων μελών της κοινωνίας.

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Η **πανδημία COVID-19** και οι συνέπειές της επισήμαναν την αξία της αλληλεγγύης τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και μεταξύ των μεμονωμένων μελών της κοινωνίας. Η πανδημία επηρέασε τους Ευρωπαίους με διαφορετικούς τρόπους, αναλόγως της κοινωνικής θέσης, του φύλου, του τομέα απασχόλησής τους, του αν εργάζονται σε κλάδους που θεωρούνται νευραλγικής σημασίας και ιδίως —όσον αφορά τον αντίκτυπό της στην υγεία— αναλόγως της ηλικίας και των υποκείμενων νοσημάτων τους. Επιπλέον, η πανδημία επισήμανε και όξυνε υφιστάμενες ανισότητες στην κοινωνία μας¹¹⁰. Η ευρωπαϊκή απόκριση υπήρξε πολυδιάστατη και περιέλαβε την ΕΕ και τις εθνικές κυβερνήσεις, τη βιομηχανία, την κοινωνία των πολιτών και τους πολίτες που είναι ενεργοί στο πλαίσιο των κοινοτήτων τους¹¹¹.

Η Επιτροπή, προκειμένου να προστατεύσει ανθρώπινες ζωές και μέσα διαβίωσης, καθώς και να διασφαλίσει βιώσιμη και ευημερούσα ανάκαμψη, πρότεινε το **NextGenerationEU** —ένα πρόγραμμα ανάκαμψης ύψους 750 δισ. EUR, καθώς και στοχευμένες ενισχύσεις στον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027. Η Επιτροπή δεσμεύεται να διατηρήσει την ισότητα στον πυρήνα της ανάκαμψης, προκειμένου να διασφαλίσει βιώσιμη και μακροχρόνια σταθερότητα.

Οι Ευρωπαίοι πολίτες αναμένουν από την ΕΕ να ανταποκριθεί αποτελεσματικότερα σε κρίσεις στον τομέα της υγείας στο μέλλον. Ως μέρος της ανταπόκρισής της στην πανδημία COVID-19, και αναγνωρίζοντας ότι τα νέα εμβόλια κατά της νόσου COVID-19 θα μπορούσαν να συμβάλουν στην έξοδο από την πανδημία, η Επιτροπή ανέπτυξε φιλόδοξη **στρατηγική της ΕΕ για τα εμβόλια κατά της νόσου COVID-19**¹¹², η οποία εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2020, με σκοπό να διασφαλίσει την πρόσβαση στα εν λόγω

εμβόλια μέσω συμφωνιών προαγοράς με τους σημαντικότερους παραγωγούς εμβολίων κατά της νόσου COVID-19. Επιπλέον, υποστηρίζει τα κράτη μέλη στην προετοιμασία τους για την επιτυχή διάθεση και επαρκή κάλυψη εμβολίων κατά της νόσου COVID-19, όταν αυτά καταστούν διαθέσιμα¹¹³. Επίσης, η Επιτροπή οικοδομεί μια ισχυρή **Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας**, η οποία θα προστατεύει καλύτερα την υγεία των πολιτών, θα εξοπλίσει την ΕΕ και τα κράτη μέλη της με μέσα για την καλύτερη πρόληψη και αντίδραση σε πανδημίες στο μέλλον και θα βελτιώσει την ανθεκτικότητα των συστημάτων υγείας της Ευρώπης. Προς τούτο, στις 11 Νοεμβρίου 2020 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού σχετικά με σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας¹¹⁴, με σκοπό την περαιτέρω προστασία της υγείας των Ευρωπαίων και τη συλλογική αντίδραση σε διασυνοριακές κρίσεις στον τομέα της υγείας, σε συνδυασμό με προτάσεις για την επέκταση της εντολής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων¹¹⁵ και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων¹¹⁶.

Επιπλέον, η Επιτροπή έχει προτείνει ένα νέο πρόγραμμα της ΕΕ για την υγεία, το **EU4Health**, το οποίο θα στηρίζει δράσεις για την προστασία των πολιτών της Ένωσης από σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας και για τη βελτίωση της διαθεσιμότητας φαρμάκων, ιατροτεχνολογικών προϊόντων και άλλων προϊόντων αναγκαίων για την αντιμετώπιση κρίσεων, θα συμβάλλει στην οικονομική προσιτότά τους, θα στηρίζει την καινοτομία και θα ενισχύει τα συστήματα υγείας και το εργατικό δυναμικό του τομέα της υγείας μέσω, μεταξύ άλλων, του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Από την έναρξη της θητείας της Επιτροπής von der Leyen, πολιτική προτεραιότητα αποτέλεσε η πλήρης εφαρμογή του **ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων**. Η διασφάλιση ενός

αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου για όλους τους εργαζόμενους της ΕΕ έχει ουσιώδη σημασία για την ανάκαμψη και την οικοδόμηση δίκαιων και ανθεκτικών οικονομιών, και η συμβολή των ελάχιστων μισθών σε αυτό είναι σημαντική. Οι ελάχιστοι μισθοί δραματίζουν σημαντικό ρόλο, τόσο στις χώρες που στηρίζονται αποκλειστικά σε κατώτατους μισθούς βάσει συλλογικών συμβάσεων, όσο και στις χώρες με νόμιμο νομοθετημένο κατώτατο μισθό. Η πρόταση της Επιτροπής¹¹⁷ εγκρίθηκε στις 28 Οκτωβρίου 2020. Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων θα αποτελέσει την πυξίδα για την ανάκαμψη της Ευρώπης και είναι το καλύτερο εργαλείο που διαθέτουμε για να διασφαλίσουμε ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο. Η Επιτροπή ανακοίνωσε¹¹⁸ ότι θα προτείνει φιλόδοξο σχέδιο δράσης, με σκοπό να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή του πυλώνα. Το σχέδιο δράσης θα συμβάλει στην κοινωνικοοικονομική ανάκαμψη και ανθεκτικότητα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, με σκοπό την ενίσχυση της

κοινωνικής δικαιοσύνης στο πλαίσιο της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης.

Επιπλέον, η κρίση είχε αρνητική επίδραση στις ζωές των νέων, γεγονός που μπορεί εν μέρει να μετριαστεί από το πρόγραμμα «Εγγυήσεις για τη νεολαία»¹¹⁹. Το πρόγραμμα «Εγγυήσεις για τη νεολαία», που δρομολογήθηκε το 2013 κατά την κορύφωση της προηγούμενης κρίσης που έπληξε την απασχόληση των νέων, είχε σημαντικό μετασχηματιστικό αντίκτυπο σε πολλά κράτη μέλη. Από την έναρξή του, περισσότεροι από 24 εκατομμύρια νέοι έλαβαν προσφορά απασχόλησης, συνεχούς εκπαίδευσης, άσκησης ή μαθητείας ως εφελτήριο προς μια μελλοντική επαγγελματική σταδιοδρομία. Στη δέσμη στήριξης της απασχόλησης των νέων για το 2020¹²⁰, η Επιτροπή πρότεινε περαιτέρω μέτρα για την υποστήριξη των νέων στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης των «Εγγυήσεων για τη νεολαία» και της διευρυμένης προσέγγισης μειονεκτούντων νέων σε ολόκληρη την ΕΕ¹²¹.

ΔΡΑΣΗ 16

Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα εφαρμόσει τη στρατηγική της ΕΕ για τα εμβόλια κατά της νόσου COVID-19, με σκοπό να δώσει σε όλους τους πολίτες ταχεία, ισότιμη και οικονομικά προσιτή πρόσβαση στα εν λόγω εμβόλια. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται για την οικοδόμηση μιας ισχυρής Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας, εντός της οποίας τα κράτη μέλη θα προετοιμάζονται και θα αντιδρούν από κοινού σε κρίσεις στον τομέα της υγείας, τα ιατρικά εφόδια θα είναι διαθέσιμα, οικονομικά προσιτά και καινοτόμα και οι χώρες θα συνεργάζονται για τη βελτίωση της πρόληψης, της θεραπείας και της παροχής περίθαλψης μετά τη θεραπεία σε περιπτώσεις νόσων όπως ο καρκίνος.

ΔΡΑΣΗ 17

Η Επιτροπή θα αυξήσει την υποστήριξη που παρέχει στους νέους πολίτες της ΕΕ, περιλαμβανομένων των νέων από μειονεκτούσες ομάδες, προκειμένου να διευκολύνει την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και, τελικά, στην αγορά εργασίας μέσω της ενίσχυσης του προγράμματος «Εγγυήσεις για τη νεολαία».

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΕ

Πριν από την παγκόσμια πανδημία, ένας αυξανόμενος αριθμός Ευρωπαίων ταξίδευε εκτός της ΕΕ, μεταξύ άλλων και σε μακρινούς προορισμούς¹²². Εκτιμάται ότι γύρω στα 7 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ¹²³ ταξιδεύουν ή ζουν σε μέρη όπου δεν αντιπροσωπεύονται¹²⁴. Ωστόσο, δεν έχουν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πρεσβείες ή προξενεία σε όλες τις χώρες του κόσμου. Το δικαίωμα ισότιμης πρόσβασης σε **προξενική προστασία** είναι ένα από τα ειδικά δικαιώματα που χορηγούν οι Συνθήκες στους πολίτες της ΕΕ¹²⁵ και αποτελεί από παράδειγμα ευρωπαϊκής αλληλεγγύης. Τα κράτη μέλη πρέπει να συνδράμουν τους μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της ΕΕ σε τρίτες χώρες υπό τους ίδιους όρους που το πράττουν για τους δικούς τους υπηκόους. Σύμφωνα με την έρευνα του έκτακτου Ευρωβαρομέτρου 485, περίπου τα τρία τέταρτα των απαντησάντων (76 %) έχουν επίγνωση του εν λόγω δικαιώματος.

Ενώ η προξενική προστασία παρέχεται κυρίως σε καθημερινή βάση σε μεμονωμένους πολίτες της ΕΕ που βρίσκονται σε κίνδυνο σε ολόκληρο τον κόσμο, υπάρχουν ευρύτερες περιστάσεις που απαιτούν **συντονισμό και κοινή δράση σε επίπεδο ΕΕ-27**. Τα τελευταία χρόνια προέκυψε σειρά περιστάσεων που απαιτούσαν κοινή δράση, περιλαμβανομένων φυσικών καταστροφών, τρομοκρατικών επιθέσεων, κοινωνικών αναταραχών και παγκόσμιων αθλητικών διοργανώσεων, αλλά ποτέ δεν έλαβαν την έκταση και την πολυπλοκότητα της πανδημίας COVID-19.

Σε μια **άνευ προηγουμένου προσπάθεια επαναπατριsmού**, τα κράτη μέλη, με την υποστήριξη της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, κατάφεραν, από τον Φεβρουάριο έως τον Μάιο του 2020, να επαναπατρίσουν περισσότερους από μισό εκατομμύριο πολίτες που επλήγησαν από τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς λόγω της νόσου COVID-19 σε ολόκληρο τον κόσμο¹²⁶. Η Επιτροπή συγχρηματοδότησε κοινές πτήσεις επαναπατριsmού από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης, σε ποσοστό έως 75 %. Η εν λόγω προσπάθεια κατέδειξε στην πράξη την αλληλεγγύη της ΕΕ στη διάρκεια μιας δύσκολης περιόδου, καθώς και τα οφέλη της προξενικής προστασίας ως μέγος των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ¹²⁷.

Κατά την οργάνωση του επαναπατριsmού πολιτών της ΕΕ που είχαν μείνει καθηλωμένοι στο εξωτερικό λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19, τα κράτη μέλη, ορθώς, **δεν μεταχειρίστηκαν με διαφορετικό τρόπο μη αντιπροσωπευόμενους και αντιπροσωπευόμενους πολίτες της ΕΕ**. Όταν υφίσταντο οι ικανότητες επαναπατριsmού, όλοι οι Ευρωπαίοι πολίτες έλαβαν βοήθεια¹²⁸.

Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 κατέδειξε επίσης την **ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης της αλληλεγγύης της ΕΕ για την καλύτερη προστασία των πολιτών της ΕΕ στο εξωτερικό**, ιδίως σε περιόδους κρίσεων. Εξακολουθούν να υφίστανται μεγάλες

7

ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ

πολίτες της ΕΕ ταξιδεύουν ή ζουν σε μέρη όπου δεν αντιπροσωπεύονται.

Το
76%

των πολιτών της ΕΕ γνωρίζουν το δικαίωμά τους να ζητούν βοήθεια από άλλα κράτη μέλη, σε περίπτωση που το δικό τους δεν διαθέτει πρεσβεία ή προξενείο σε τρίτη χώρα.

διαφορές μεταξύ των κρατών μελών ως προς την ικανότητα παροχής βοήθειας σε τρίτες χώρες, τόσο όσον αφορά το μέγεθος του προξενικού δικτύου τους όσο και τον αριθμό του επιτόπιου προσωπικού και των υλικών πόρων που διαθέτουν για τον επαναπατρισμό. Αυτό μπορεί να έχει επιπτώσεις όχι μόνο στους μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της ΕΕ, αλλά και στους αντιπροσωπευόμενους πολίτες, όταν το κράτος μέλος τους δεν είναι σε θέση να παρέχει έγκαιρη βοήθεια κατά τη διάρκεια μιας κρίσης¹²⁹.

Τα διδάγματα που αποκομίστηκαν από την κρίση έριξαν φως στον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι αντιπροσωπείες της ΕΕ, οι οποίες, μαζί με τα κράτη μέλη, συντόνισαν τον επαναπατρισμό πολιτών, βοηθώντας στην κατάρτιση καταλόγων των πολιτών που επαναπατρίστηκαν με εμπορικές πτήσεις και με πτήσεις που οργανώθηκαν από τις κυβερνήσεις της ΕΕ. Η ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία περιορίζει τον ρόλο των αντιπροσωπειών της ΕΕ στον συντονισμό και στην παροχή πληροφοριών. Ωστόσο, οι περισσότεροι πολίτες της ΕΕ¹³⁰ θα χαιρέτιζαν έναν πιο ενεργό ρόλο τους στην παροχή υποστήριξης σε πολίτες της ΕΕ που βρίσκονται σε ανάγκη¹³¹. Ως μέρος της βασικής της προτεραιότητας «Μια ισχυρότερη Ευρώπη στον κόσμο», η Επιτροπή θα προχωρήσει στην **επανεξέταση της οδηγίας για την προξενική προστασία,**

με σκοπό να διευκολυνθεί η άσκηση του δικαιώματος προξενικής προστασίας που απορρέει από την ιθαγένεια της Ένωσης και να ενισχυθεί η αλληλεγγύη της ΕΕ για την καλύτερη προστασία των πολιτών της ΕΕ στο εξωτερικό, ιδίως σε περιόδους κρίσεων. Αυτό θα βελτιώσει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και θα ενισχύσει τον υποστηρικτικό ρόλο της ΕΕ, αξιοποιώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το μοναδικό δίκτυο αντιπροσωπειών της ΕΕ, με σκοπό την παροχή προξενικής συνδρομής σε πολίτες της Ένωσης σε περίπτωση ανάγκης, λ.χ. παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να οργανώνουν πτήσεις επαναπατρισμού και να εκδίδουν προσωρινά ταξιδιωτικά έγγραφα. Οι αντιπροσωπείες της ΕΕ θα πρέπει να λειτουργούν συμπληρωματικά προς τα προξενικά δίκτυα των κρατών μελών, ιδίως σε τρίτες χώρες όπου είτε δεν αντιπροσωπεύεται κανένα κράτος μέλος είτε αντιπροσωπεύονται πολύ λίγα κράτη μέλη. Δεδομένου ότι όλες αυτές οι προκλήσεις δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν βάσει του άρθρου 23 της ΣΛΕΕ (προξενική προστασία), η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο επέκτασης του δικαιώματος προξενικής προστασίας που απορρέει από την ιθαγένεια της ΕΕ βάσει του άρθρου 25 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

ΔΡΑΣΗ 18

Η Επιτροπή, εντός του 2021, θα αναθεωρήσει τους κανόνες προξενικής προστασίας, προκειμένου να βελτιώσει την ετοιμότητα και την ικανότητα της ΕΕ και των κρατών μελών να προστατεύουν και να υποστηρίζουν τους Ευρωπαίους πολίτες σε καιρούς κρίσης.

Συμπεράσματα

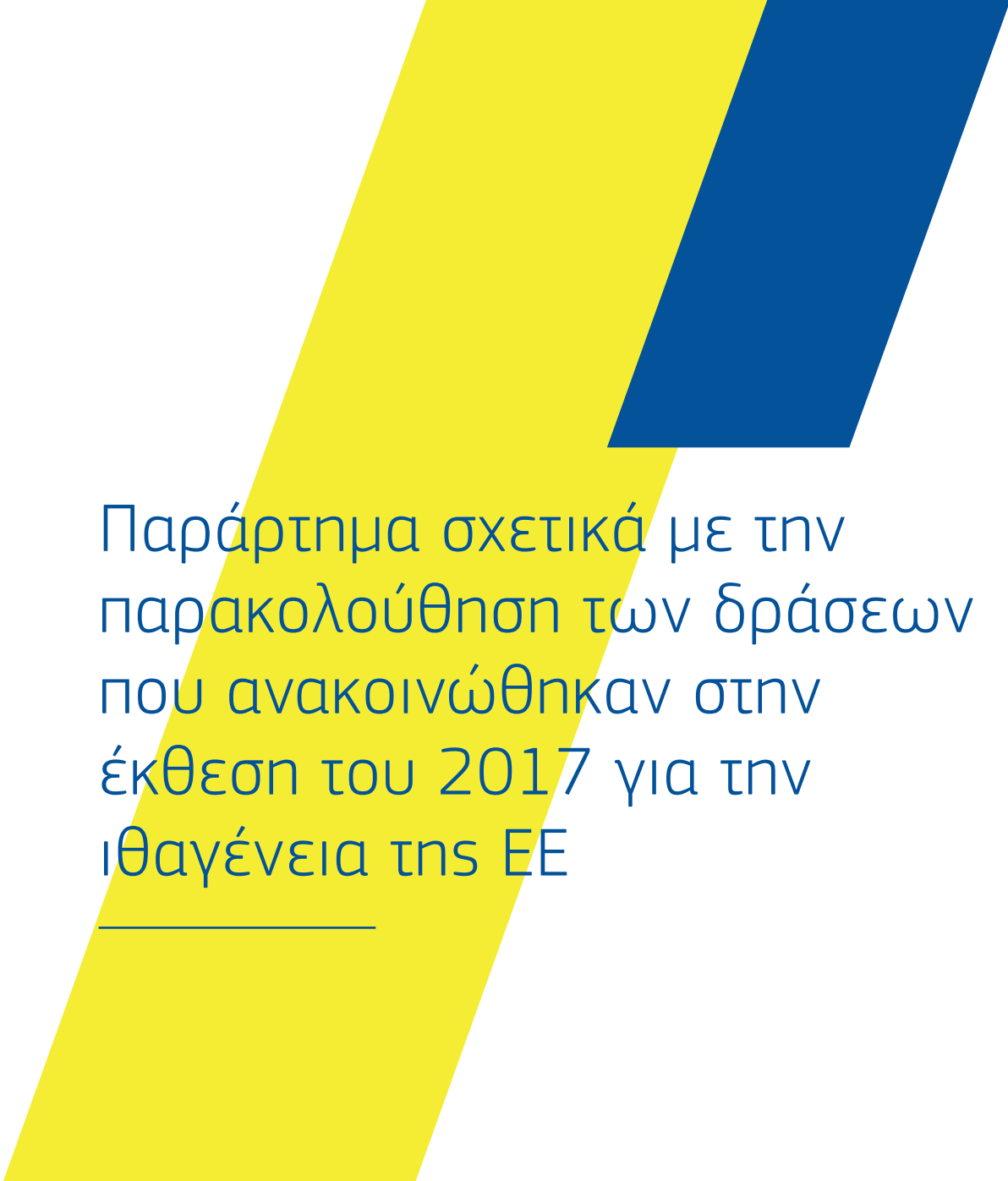

Η ιθαγένεια της ΕΕ βρίσκεται στον πυρήνα του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Οι πολίτες αναμένουν από την ΕΕ να προστατεύει τα δικαιώματά τους και να προσδίδει αξία σε διάφορες πτυχές της ζωής τους. Η παγκόσμια κρίση στον τομέα της υγείας κατέδειξε περαιτέρω την πραγματικότητα της ΕΕ σήμερα, όπου πληθώρα διασυνωριακών συνδέσεων και δευτερογενών συνεπειών καθιστούν αναγκαίες κοινές ευρωπαϊκές προσεγγίσεις για την **προστασία των ζώων και των μέσων διαβίωσης των Ευρωπαίων**.

Ακόμα και πριν από την κρίση λόγω της νόσου COVID-19, νέες πολιτικές, κοινωνικές και τεχνολογικές προκλήσεις ωθούσαν στην **επανεξέταση παλαιών προσεγγίσεων και στη θέσπιση νέων δράσεων** για την προστασία και τη βελτίωση της ικανότητας των πολιτών της ΕΕ να ασκούν τα τρία βασικά δικαιώματά τους: την ελευθερία κυκλοφορίας· τη συμμετοχή σε ελεύθερες και δίκαιες εκλογές· και την προξενική προστασία εκτός ΕΕ. Ωστόσο, όπως καταδεικνύει η παρούσα έκθεση, η έννοια της ιθαγένειας της ΕΕ και οι δράσεις της ΕΕ που έχουν ως επίκεντρο τον πολίτη υπερβαίνουν τα ανωτέρω.

Η Επιτροπή παρακολουθεί και αξιολογεί συνεχώς την κατάσταση στα κράτη μέλη και δρα σύμφωνα με τις συνθήκες της ΕΕ και τη νομολογία του Δικαστηρίου. Κατά τα επόμενα έτη, θα προτείνει νομοθετικές δράσεις σε μια σειρά τομέων, προκειμένου να καλύψει κενά και **να βελτιώσει την ασφάλεια δικαίου των πολιτών κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους**. Σε άλλους τομείς, η πλήρης απόλαυση των δικαιωμάτων των πολιτών δεν εξαρτάται μόνο από τη νομοθεσία αλλά και από την εφαρμογή της, κάτι το οποίο θα αλλάξει το πλαίσιο, δίνοντας στους πολίτες τη δυνατότητα να επωφεληθούν πλήρως από το πνεύμα των εν λόγω δικαιωμάτων. Όσον αφορά τους εν λόγω τομείς, η παρούσα έκθεση προτείνει δράσεις μέσα από τις οποίες η Επιτροπή θα εργαστεί για την επίτευξη των αναγκαίων αλλαγών.

Η Επιτροπή δεσμεύεται να υλοποιήσει τις δράσεις που καθορίζονται στην παρούσα έκθεση. Για τον σκοπό αυτόν, θα εργαστεί σε **συνεργασία** με άλλους —θεσμικά όργανα της ΕΕ, κράτη μέλη, τοπικές και περιφερειακές αρχές, την κοινωνία των πολιτών και, κυρίως, με τους ίδιους τους πολίτες.

Παράρτημα σχετικά με την
παρακολούθηση των δράσεων
που ανακοινώθηκαν στην
έκθεση του 2017 για την
ιθαγένεια της ΕΕ

ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΑΞΙΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

1. Διενέργεια το 2017 και το 2018 **πανευρωπαϊκής εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ**, συμπεριλαμβανομένων του δικαιώματος προξενικής προστασίας και των εκλογικών δικαιωμάτων, ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών του 2019.

Δράσεις

Η Επιτροπή, με σκοπό να υποστηρίξει την εκλογική συμμετοχή και να ενδυναμώσει τους πολίτες ώστε να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις ενόψει των **εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Μάιο του 2019**, σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, διενέργησε **εκστρατείες ενημέρωσης και επικοινωνίας** σχετικά, μεταξύ άλλων, με το τι κάνει η ΕΕ και τους τρόπους ψηφοφορίας και συμμετοχής. Οι εν λόγω εκστρατείες ήταν προδραστικές και πολύγλωσσες, με έντονη τοπική διάσταση, και παρείχαν ενημέρωση σχετικά με τις προθεσμίες εγγραφής, τα σημεία εγγραφής και όλες τις αναγκαίες πρακτικές διαδικασίες.

Το **καλοκαίρι του 2018** η Επιτροπή (ΓΔ JUST) διενέργησε με επιτυχία εκστρατεία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό να **ενημερώσει τους πολίτες της ΕΕ που ταξίδευαν σχετικά με το δικαίωμά τους για προξενική προστασία στο εξωτερικό**. Η εκστρατεία σηματοδότησε την έναρξη εφαρμογής της οδηγίας της ΕΕ σχετικά με την προξενική προστασία.

2. Λήψη μέτρων για την ενίσχυση της **Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας** και την προώθηση των οφελών και της ενσωμάτωσης του εθελοντισμού στην εκπαίδευση. Πρόσκληση, έως το 2020, στους πρώτους 100 000 νεαρούς Ευρωπαίους να συμμετάσχουν εθελοντικά στο Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, το οποίο θα τους παράσχει την ευκαιρία να αναπτύξουν νέες δεξιότητες και να βιώσουν ουσιαστικές εμπειρίες, να συμβάλουν σημαντικά στην κοινωνία σε ολόκληρη την ΕΕ, καθώς και να αποκομίσουν πολύτιμη πείρα και να αποκτήσουν χρήσιμες δεξιότητες στην αρχή της σταδιοδρομίας τους.

Δράσεις

Ο **κανονισμός (ΕΕ) 2018/1475** για τη θέσπιση του νομικού πλαισίου του **Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης** άρχισε να ισχύει τον Οκτώβριο του 2018. Ο κανονισμός θεσπίζει το νομικό πλαίσιο που δίνει στους νέους τη δυνατότητα να παρέχουν εθελοντική εργασία ή να εργαστούν σε επωφελή έργα σε ολόκληρη την Ένωση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης.

3. Διασφάλιση της ουσίας της ιθαγένειας της ΕΕ και των εγγενών αξιών της· κατάρτιση έκθεσης σχετικά με τα **εθνικά προγράμματα που χορηγούν την ιθαγένεια της ΕΕ σε επενδυτές**, στο πλαίσιο της οποίας θα περιγράφονται η δράση της Επιτροπής στον συγκεκριμένο τομέα, οι ισχύουσες εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές και θα παρέχεται κάποια καθοδήγηση για τα κράτη μέλη.

Δράσεις

Τον **Ιανουάριο του 2019** η Επιτροπή **εξέδωσε έκθεση** σχετικά με τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές στην ΕΕ [COM(2019) 12 final]. Η εν λόγω έκθεση αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη και τεκμηριωμένη μελέτη όλων των προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας («χρυσό διαβατήριο») και άδειας διαμονής σε επενδυτές («χρυσή βίζα») στην ΕΕ. Καταγράφει τις υφιστάμενες πρακτικές και εντοπίζει τους κινδύνους που συνεπάγονται τα προγράμματα αυτά για την ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια, τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τη φοροδιαφυγή και τη διαφθορά. Η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί ευρύτερα ζητήματα συμμόρφωσης με την ενωσιακή νομοθεσία που προκύπτουν από τα εν λόγω προγράμματα.

Τον **Μάιο του 2018** το Συμβούλιο ενέκρινε **σύσταση για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας**. Η σύσταση αποσκοπεί να προωθήσει την αίσθηση του ανήκιν, μέσω της μετάδοσης κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της διδασκαλίας σχετικά με την ΕΕ και τα κράτη μέλη της, ώστε να ενισχυθεί η αίσθηση του ανήκιν στο σχολείο, στην τοπική κοινότητα, στη χώρα και στην οικογένεια της ΕΕ. Επίσης, τον **Μάιο του 2018**, ως μέρος της πρώτης δέσμης για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, το Συμβούλιο εξέδωσε **σύσταση σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης**, η οποία περιλαμβάνει μια ικανότητα που συνδέεται με την ιθαγένεια.

Τον Νοέμβριο του 2019 η Επιτροπή (ΓΔ ΕΑΚ) εγκαινίασε το Βραβείο Jan Amos Comenius, το οποίο ανταμείβει σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που χρησιμοποιούν δημιουργικές μεθόδους όσον αφορά τη διδασκαλία σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα έτη 2017, 2018 και 2019, η Επιτροπή (ΓΔ ΕΑΚ) απένειμε το **Βραβείο προβολής Altiero Spinelli**, το οποίο ανταμείβει ιδιαίτερα αξιόλογα έργα που ενισχύουν τις γνώσεις και την ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με την ΕΕ.

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΒΙΟ ΤΗΣ ΕΕ

1. Εντατικοποίηση των **διαλόγων με τους πολίτες** και ενθάρρυνση των δημόσιων συζητήσεων, προκειμένου να βελτιωθεί η κατανόηση από τους πολίτες του αντικτύπου της ΕΕ στην καθημερινή ζωή τους και να ενθαρρυνθεί η ανταλλαγή απόψεων με τους πολίτες.

Δράσεις

Από το 2014 μέχρι τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τον Μάιο του 2019, διοργανώθηκαν περίπου 1 800 διάλογοι με τους πολίτες σε περισσότερα από 635 διαφορετικά μέρη, φέρνοντας σε επαφή περίπου 200 000 πολίτες όλων των εθνικοτήτων, ηλικιών, φυλών και πολιτικών φρονημάτων. Όλοι οι επίτροποι συμμετείχαν ενεργά στους εν λόγω διαλόγους, οι οποίοι βοήθησαν τους

πολίτες να κατανοήσουν τους τρόπους με τους οποίους οι πολιτικές της ΕΕ λειτουργούν προς όφελός τους, σε μια προσπάθεια να αυξηθεί η άμεση επαφή των πολιτών με υψηλόβαθμους φορείς λήψης αποφάσεων, καθώς και με τη δημοκρατία της ΕΕ γενικότερα.

2. Υποβολή έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή της **ενωσιακής νομοθεσίας για τις τοπικές εκλογές**, με στόχο να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να ασκούν αποτελεσματικά τα εκλογικά τους δικαιώματα σε τοπικό επίπεδο.

Δράσεις

Η Επιτροπή, ανταποκρινόμενη στις δεσμεύσεις που ανέλαβε στην έκθεση του 2017 για την ιθαγένεια της ΕΕ, τον Φεβρουάριο **του 2018 εξέδωσε έκθεση** [COM(2018) 44 final] περί άσκησης του δικαιώματος των πολιτών της ΕΕ να ψηφίζουν και να θέτουν υποψηφιότητα κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές όταν ζουν σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ. Η έκθεση έλαβε υπόψη τους τρόπους με τους οποίους αυτοί οι «μετακινούμενοι» πολίτες έχουν ασκήσει τα εν λόγω δικαιώματα από το 2012 και κατέδειξε τρόπους για τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με τη δημοκρατική συμμετοχή τους, την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με το εν λόγω δικαίωμα, την απλούστευση της διαδικασίας ψηφοφορίας και τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών προς επίτευξη του στόχου. Η εν λόγω έκθεση παρουσίασε πρακτικές των κρατών μελών για την προώθηση της δημοκρατικής συμμετοχής των πολιτών.

3. **Προώθηση βέλτιστων πρακτικών οι οποίες βοηθούν τους πολίτες να ψηφίζουν και να θέτουν υποψηφιότητα στις εκλογές της ΕΕ**, μεταξύ άλλων σχετικά με τη διατήρηση του δικαιώματος ψήφου όταν εγκαθίστανται σε άλλο κράτος μέλος και τη διασυννοριακή πρόσβαση σε πολιτική ειδησεογραφία, με στόχο τη στήριξη της προσέλευσης στις κάλπες και της ευρείας δημοκρατικής συμμετοχής ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών του 2019.

Δράσεις

Τον Φεβρουάριο του 2018 η Επιτροπή εξέδωσε **σύσταση σχετικά με την ενίσχυση του ευρωπαϊκού χαρακτήρα και της αποτελεσματικής διεξαγωγής των εκλογών του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** [C(2018) 900 final]. Καλούσε τις αρμόδιες εθνικές αρχές να προωθήσουν την άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων ομάδων που υποεκπροσωπούνται, μεταξύ άλλων και των ατόμων με αναπηρία, και να υποστηρίξουν συνολικά τη δημοκρατική διενέργεια των εκλογών και να συμβάλουν στην εξασφάλιση υψηλού ποσοστού συμμετοχής.

Στις ίδιες αρχές ανατέθηκε επίσης το καθήκον να προσδιορίσουν, βάσει των εμπειριών των κρατών μελών, βέλτιστες πρακτικές για τον εντοπισμό, τον μετριασμό και τη διαχείριση των **κινδύνων που διατρέχει η εκλογική διαδικασία** από τις κυβερνοεπιθέσεις και την παραπληροφόρηση. **Τον Απρίλιο του 2018 η Επιτροπή διοργάνωσε εκδήλωση για τη διευκόλυνση των ανωτέρω**, η οποία επικεντρώθηκε στη σχεδιαζόμενη ανταλλαγή πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και περιλάμβανε παρουσιάσεις σχετικά με την αύξηση της συμμετοχής των πολιτών με αναπηρία ως υποψηφίων.

Ως μέρος ευρύτερων προσπαθειών για τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων εκλογών, **η Επιτροπή ενέκρινε τον Σεπτέμβριο του 2018 τη δέσμη μέτρων για τις εκλογές**, στην οποία περιλαμβάνονταν μια ανακοίνωσή και μια σύσταση που ενθάρρυναν τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν **εθνικά εκλογικά** δίκτυα με τη συμμετοχή των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για εκλογικά

θέματα και των αρχών που είναι υπεύθυνες για την παρακολούθηση και την επιβολή των κανόνων που σχετίζονται με τις επιγραμμικές δραστηριότητες στο πλαίσιο των εκλογών. Τα δίκτυα συνεργασίας για τις εθνικές εκλογές διόρισαν σημεία επαφής που συμμετείχαν στο ευρωπαϊκό δίκτυο συνεργασίας για τις εκλογές, το οποίο λειτουργεί ως πλατφόρμα προειδοποίησης σε περίπτωση απειλών, ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, συζήτησης κοινών λύσεων σε προσδιορισμένες προκλήσεις και ενθάρρυνσης κοινών έργων και ασκήσεων μεταξύ των εθνικών δικτύων.

Τον Νοέμβριο του 2018 η Επιτροπή αφιέρωσε την **ετήσια επιστημονική συνάντηση για τα θεμελιώδη δικαιώματα στη δημοκρατία στην ΕΕ**. Έφερε σε επαφή υψηλού επιπέδου αντιπροσώπους από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, καθώς και από διεθνείς οργανισμούς, τον ιδιωτικό τομέα, την ακαδημαϊκή κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών, με σκοπό να συζητήσουν για: i) το ζήτημα της δημοκρατικής συμμετοχής και της πολιτικής εκπροσώπησης των πολιτών της ΕΕ στον δημοκρατικό διάλογο· ii) τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών για μια ενεργητική δημοκρατία· και iii) τη σημασία διαφανούς και αξιόπιστης ενημέρωσης για έναν τεκμηριωμένο και χωρίς αποκλεισμούς δημοκρατικό διάλογο και ασφαλείς εκλογές.

Επιπλέον, η Επιτροπή ενθάρρυνε την προαγωγή των δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ σε τοπικό επίπεδο χάρη στη χρηματοδότηση από το **πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια»**, καθώς και μέσω εκδηλώσεων, π.χ. της ευρωπαϊκής εβδομάδας των περιφερειών και των πόλεων.

ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

1. Υποβολή πρότασης για τη δημιουργία **«ενιαίας ψηφιακής θύρας»**, η οποία θα παρέχει στους πολίτες εύκολη, επιγραμμική πρόσβαση σε υπηρεσίες πληροφόρησης, παροχής βοήθειας και επίλυσης προβλημάτων, καθώς και τη δυνατότητα ολοκλήρωσης επιγραμμικών διοικητικών διαδικασιών σε διασυνοριακές καταστάσεις, μέσω της σύνδεσης του σχετικού περιεχομένου και των υπηρεσιών σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο με απρόσκοπτο και εύχρηστο τρόπο και με επίκεντρο τον χρήστη. Επιπλέον, αξιολόγηση της μείωσης της γραφειοκρατίας στις εθνικές διοικήσεις στο πλαίσιο της οποίας απαιτείται από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις να υποβάλλουν τα δεδομένα τους μόνο μία φορά.

Δράσεις

Ο **κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724** για τη δημιουργία **ενιαίας ψηφιακής θύρας** με σκοπό την παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες, σε διαδικασίες και σε υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 άρχισε να ισχύει στις 11 Δεκεμβρίου 2018. Η νέα θύρα ενσωματώνεται πλήρως στην αναβαθμισμένη πύλη «Η Ευρώπη σου» και παρέχει πρόσβαση σε επιγραμμικές πληροφορίες και διαδικασίες, καθώς και υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων σε άτομα και επιχειρήσεις.

2. Περαιτέρω διευκόλυνση και προώθηση των **πολυτροπικών μετακινήσεων σε ολόκληρη την ΕΕ**, προκειμένου η κινητικότητα των πολιτών της ΕΕ να καταστεί περισσότερο αποδοτική και φιλική προς τον χρήστη, μέσω του προσδιορισμού υπηρεσιών παροχής πληροφόρησης σχετικά με τις πολυτροπικές μετακινήσεις σε

ολόκληρη την ΕΕ και της πραγματοποίησης βελτιώσεων στη διαλειτουργικότητα και στη συμβατότητα των συστημάτων και των υπηρεσιών.

Δράσεις

Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2017/1926, της 31ης Μαΐου 2017, προς συμπλήρωση της οδηγίας 2010/40/ΕΕ για τα Συστήματα Ευφυών Μεταφορών παρέχει ένα πλαίσιο για τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών πληροφόρησης για τις πολυτροπικές μετακινήσεις σε ενωσιακό επίπεδο. Καθόρισε τις απαραίτητες απαιτήσεις ώστε οι υπηρεσίες πληροφόρησης για τις πολυτροπικές μετακινήσεις σε ενωσιακό επίπεδο να καταστούν πιο ακριβείς και διαθέσιμες πέραν των συνόρων. Καθόρισε επίσης τις προδιαγραφές που απαιτούνται για να διασφαλιστούν η προσβασιμότητα, η ανταλλαγή και η επικαιροποίηση των τυποποιημένων δεδομένων μετακίνησης και κυκλοφορίας και η διανομή του προγραμματισμού των διαδρομών για την παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης για τις πολυτροπικές μετακινήσεις εντός της ΕΕ.

Το 2018 ορίστηκε ως έτος πολυτροπικότητας, έτος κατά το οποίο η Επιτροπή επισήμανε τη σημασία της πολυτροπικότητας στο σύστημα μεταφορών της ΕΕ διοργανώνοντας σειρά εκδηλώσεων με στόχο την προώθηση της λειτουργίας του τομέα μεταφορών ως ενός πλήρως ολοκληρωμένου «συστήματος».

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

1. Ολοκλήρωση, εντός του πρώτου τριμήνου του 2017, της μελέτης για τις επιλογές πολιτικής της ΕΕ, με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας των **δελτίων ταυτότητας και των εγγράφων διαμονής** των πολιτών της ΕΕ που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος, καθώς και των μελών των οικογενειών τους τα οποία είναι υπήκοοι τρίτων χωρών. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει τις επόμενες ενέργειες, τις επιλογές και τις επιπτώσεις τους ενόψει πιθανής νομοθετικής πρωτοβουλίας έως το τέλος του 2017.

Δράσεις

Ο **κανονισμός (ΕΕ) 2019/1157**, της 20ής Ιουνίου 2019, για την ενίσχυση της ασφάλειας των δελτίων ταυτότητας των πολιτών της Ένωσης και των εγγράφων διαμονής που εκδίδονται για πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας άρχισε να ισχύει την 1η Αυγούστου 2019 και θα **εφαρμόζεται από τις 2 Αυγούστου 2021**. Στόχος του είναι να βοηθήσει τους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ και τα μέλη των οικογενειών τους να ασκούν το ενωσιακό δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας, μέσω της ενίσχυσης της αξιοπιστίας και της αποδοχής των εγγράφων τους σε διασυνοριακές καταστάσεις. Ταυτόχρονα, στοχεύει στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ασφάλειας μέσω της κάλυψης κενών ασφάλειας που προκύπτουν από μη ασφαλή έγγραφα.

Τα χαρακτηριστικά ασφάλειας των δελτίων ταυτότητας θα ευθυγραμμιστούν με εκείνα των διαβατηρίων, καθώς και τα δύο είδη ταξιδιωτικών εγγράφων θα περιέχουν ένα εξαιρετικά ασφαλές ανεπαφικό τσιπ με τη φωτογραφία και τα δακτυλικά αποτυπώματα του κατόχου. Τα κράτη μέλη θα αρχίσουν να εκδίδουν τα νέα δελτία ταυτότητας εντός του 2021. Όλα τα νέα δελτία ταυτότητας θα πρέπει να συμμορφώνονται με τα νέα πρότυπα ασφάλειας.

2. Αξιολόγηση, εντός του 2017, των τρόπων εκσυγχρονισμού των κανόνων σχετικά με τα **προσωρινά ταξιδιωτικά έγγραφα για τους μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της ΕΕ**, συμπεριλαμβανομένων των χαρακτηριστικών ασφάλειας του κοινού μορφотύπου της ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες μπορούν να ασκούν αποτελεσματικά το δικαίωμα προξενικής προστασίας.

Δράσεις

Η **οδηγία (ΕΕ) 2019/997 του Συμβουλίου**, της 18ης Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση προσωρινού ταξιδιωτικού εγγράφου της ΕΕ και για την κατάργηση της απόφασης 96/409/ΚΕΠΠΑ άρχισε να ισχύει στις 10 Ιουλίου 2019. Αποσκοπεί στην ενίσχυση της ασφάλειας του εγγράφου και στον εξορθολογισμό των ισχυουσών διαδικασιών.

Η οδηγία επικαιροποιεί τους κανόνες, τον μορφотύπο και τα χαρακτηριστικά ασφάλειας του προσωρινού ταξιδιωτικού εγγράφου της ΕΕ (ΠΤΕ). **Απλουστεύει τις διατυπώσεις για τους μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της ΕΕ σε τρίτες χώρες** των οποίων το ταξιδιωτικό έγγραφο έχει απολεσθεί, κλαπεί ή καταστραφεί, με σκοπό να διασφαλιστεί η χορήγηση προσωρινού ταξιδιωτικού εγγράφου από άλλο κράτος μέλος ώστε να μπορούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Επομένως, η οδηγία παρέχει τη δυνατότητα στους μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της ΕΕ να **ασκούν εύκολα και πιο αποτελεσματικά το δικαίωμά τους σε προξενική προστασία**. Επιπλέον, η οδηγία επιδιώκει να διασφαλίσει συνέπεια μεταξύ των ειδικών προϋποθέσεων και διαδικασιών για την έκδοση ΠΤΕ της ΕΕ και των γενικών κανόνων που διέπουν τα μέτρα συντονισμού και συνεργασίας για τη διευκόλυνση της προξενικής προστασίας των μη αντιπροσωπευόμενων πολιτών της ΕΕ σε τρίτες χώρες.

3. Διεξαγωγή, εντός του 2017, **εκστρατείας σχετικά με την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών** και ενεργή στήριξη της προσχώρησης της ΕΕ στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης μαζί με τα κράτη μέλη, καθώς και υποβολή προτάσεων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της **ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής** που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενες οικογένειες.

Δράσεις

Η τότε επίτροπος Věra Jourová δρομολόγησε το 2017 ένα **«έτος στοχευμένων δράσεων για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών»**, με σκοπό την ευαισθητοποίηση, τη διευκόλυνση της εθνικής και διασυνοριακής συνεργασίας, την παροχή πληροφοριών και την εκπαίδευση σε θέματα βίας κατά των γυναικών. Για παράδειγμα, διατέθηκαν 15 εκατ. EUR σε 12 εθνικές αρχές και σε 32 έργα σε επίπεδο βάσης για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών σε ολόκληρη την ΕΕ. Η **εκστρατεία ενημέρωσης με τίτλο «Non.No.Nein.»** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής —υπό το hashtag #SayNoStopVAW— πρόβαλε τις στοχευμένες δράσεις μέσω νέων εργαλείων επικοινωνίας που αναπτύχθηκαν έως τα τέλη του 2018.

Η **οδηγία (ΕΕ) 2019/1158**, της 20ής Ιουνίου 2019, σχετικά με την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους γονείς και τους φροντιστές και την κατάργηση της οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου άρχισε να ισχύει την 1η Αυγούστου 2019. Αποσκοπεί στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και της λήψης άδειας για οικογενειακούς λόγους, καθώς και ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας. Επιπλέον, η νέα πράξη παρέχει ευκαιρίες για χορήγηση άδειας σε εργαζόμενους, με σκοπό την παροχή φροντίδας σε συγγενείς που χρειάζονται υποστήριξη. Μέσω της εν λόγω νομοθεσίας, οι γονείς και οι φροντιστές θα είναι σε θέση να συνδυάζουν καλύτερα την επαγγελματική με την οικογενειακή ζωή, ενώ οι επιχειρήσεις θα επωφελούνται από την παρουσία εργαζομένων με ισχυρότερα κίνητρα.

4. Ανάλυση δράσης για τη βελτίωση της κοινωνικής αποδοχής των ΛΟΑΤΙ ατόμων σε ολόκληρη την ΕΕ, με την υλοποίηση του καταλόγου δράσεων για την προώθηση της ισότητας για τα ΛΟΑΤΙ άτομα, και ενεργή στήριξη της ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων σχετικά με την προτεινόμενη οριζόντια **οδηγία για την καταπολέμηση των διακρίσεων**.

Δράσεις

Από το 2008, η Επιτροπή έχει υποστηρίξει όλες τις προεδρίες του Συμβουλίου για την **προώθηση πρότασης οδηγίας για την ίση μεταχείριση**. Ωστόσο, η πρόταση παραμένει στάσιμη στο Συμβούλιο, όπου απαιτείται ομοφωνία.

Στις 22 Ιουνίου 2018 η Επιτροπή εξέδωσε **σύσταση σχετικά με πρότυπα για τους φορείς ισότητας**, προκειμένου να διασφαλίσει την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα των εθνικών φορέων ισότητας. Η σύσταση καθορίζει ελάχιστα πρότυπα για την εντολή των φορέων ισότητας· την ανεξαρτησία τους· την αποτελεσματικότητά τους, περιλαμβανομένων επαρκών πόρων και κατάλληλων αρμοδιοτήτων· και την εθνική θεσμική αρχιτεκτονική για την ισότητα.

Τον Απρίλιο του 2019 η Επιτροπή εξέδωσε **ανακοίνωση [COM(2019) 186]**, στην οποία επισημαίνονται οι αποκλίσεις στην προστασία και προτείνονται τρόποι για τη διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων στον τομέα της απαγόρευσης των διακρίσεων μέσω της **ενισχυμένης ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία και της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας**.

Τον Οκτώβριο του 2019 η Επιτροπή δημοσιοποίησε το **ειδικό Ευρωβαρόμετρο 493: «Διακρίσεις στην ΕΕ»**, στο οποίο περιλαμβάνονται λεπτομερή στοιχεία από τα κράτη μέλη σχετικά με την κοινωνική αποδοχή των ΛΟΑΤΙ ατόμων και τις αντιλήψεις σχετικά με τις διακρίσεις που βασίζονται στον γενετήσιο προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου και τα γενετήσια χαρακτηριστικά.

Κατά γενικό κανόνα, η υποστήριξη των σχέσεων ΛΟΑΤΙ έχει αυξηθεί στην ΕΕ, αλλά διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον, η Επιτροπή προώθησε την ισότητα μέσω της εκπαίδευσης, του πολιτισμού, της νεολαίας και του αθλητισμού, μεταξύ άλλων μέσω του σχεδίου δράσης του 2018 για την ψηφιακή εκπαίδευση, στο οποίο περιλαμβάνεται ένα μέτρο για την υποστήριξη των κοριτσιών (ηλικίας 12-18 ετών) για την ανάπτυξη ψηφιακών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων μέσω ειδικών εκπαιδευτικών εργασιών σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας. Το μέτρο θα συνεχιστεί και θα επεκταθεί στο νέο σχέδιο δράσης (2021-2027).

Εξάλλου, ως μέρος του **στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020)** έχει δημιουργηθεί ειδική ομάδα εργασίας για την **προώθηση των κοινών αξιών και την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς**, στο πλαίσιο της οποίας έρχονται σε επαφή εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σε θέματα που περιλαμβάνουν τα δικαιώματα των ατόμων ΛΟΑΤΙ, την ανισότητα των φύλων και την ένταξη μεταναστών και προσφύγων.

Σημειώσεις τέλους

- 1 Βάση δεδομένων της Eurostat migr_pop1ctz.
- 2 Για την έκθεση του 2017, ανατρέξτε στον σύνδεσμο https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=51132.
- 3 Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 485, βλ.: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2260>
- 4 Βλ. την έκθεση σχετικά με τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, COM(2020) 252 final.
- 5 Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 485.
- 6 Βάση δεδομένων της Eurostat migr_pop1ctz.
- 7 Αυτές αναφέρονται στις πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019-2024: μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, μια οικονομία στην υπηρεσία των ανθρώπων, μια Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή, προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής μας, μια ισχυρότερη Ευρώπη στον κόσμο και μια νέα ώθηση για την ευρωπαϊκή δημοκρατία.
- 8 COM(2020) 711.
- 9 COM(2020) 790.
- 10 Το πεδίο της έκθεσης για την ιθαγένεια υπερβαίνει επίσης τα δημοκρατικά δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ και καλύπτει και άλλα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ τα οποία κατοχυρώνονται στη Συνθήκη και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Υπάρχουν προφανείς δεσμοί και με το «νέο θεματολόγιο για τους καταναλωτές» που εγκρίθηκε πρόσφατα, το οποίο καλύπτει τις άμεσες ανάγκες των καταναλωτών ενόψει της πανδημίας COVID-19 και παρουσιάζει ένα όραμα για την πολιτική καταναλωτών της ΕΕ για την επόμενη πενταετία. Το θεματολόγιο προτείνει μια ολιστική προσέγγιση όσον αφορά τις πολιτικές καταναλωτών με στόχο την προστασία και την ενδυνάμωση των πολιτών της ΕΕ ως καταναλωτών, μέσω της διασφάλισης του δικαιώματός τους στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού της κοινωνίας μας.
- 11 Μεταξύ άλλων με εμπειρογνώμονες των κρατών μελών στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας για τις εκλογές και με την ομάδα εμπειρογνομόνων για την ελεύθερη κυκλοφορία τον Σεπτέμβριο του 2020. Μια ειδική συνεδρίαση διαβούλευσης πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020 με δικαιούχους του προγράμματος «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» και του προγράμματος «Ευρώπη για τους πολίτες».
- 12 Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 485 με θέμα «EU Citizenship and Democracy» (Ιθαγένεια της ΕΕ και δημοκρατία), το οποίο διενεργήθηκε στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, μεταξύ της 27ης Φεβρουαρίου και της 6ης Μαρτίου 2020. <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2260>
- 13 COM(2020) 731.
- 14 Τα στοιχεία σχετικά με την προσέλευση στις κάλπες για τις εθνικές εκλογές δείχνουν ότι ορισμένοι πολίτες μπορεί να αντιμετωπίζουν πρόσθετες προκλήσεις όσον αφορά τη συμμετοχή τους στις εκλογές. Μεταξύ των ατόμων που έχουν την ιθαγένεια της χώρας στην οποία διαμένουν, περίπου το 60 % όσων γεννήθηκαν στη χώρα υποβολής των στοιχείων από μετανάστες γονείς αναφέρουν ότι ψήφισαν στις πιο πρόσφατες εθνικές κοινοβουλευτικές εκλογές στη χώρα κατοικίας τους, σε όλη την ΕΕ. Το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο κατά σχεδόν 10 ποσοστιαίες μονάδες από το ποσοστό των ατόμων των οποίων οι γονείς γεννήθηκαν στη χώρα υποβολής των στοιχείων και χαμηλότερο κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες από το ποσοστό προσέλευσης των ατόμων που έφτασαν στη χώρα υποβολής των στοιχείων σε παιδική ηλικία και απέκτησαν στη συνέχεια την ιθαγένειά της. Ωστόσο, είναι 10 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερο από το ποσοστό των ατόμων που έχουν την ιθαγένεια της χώρας υποβολής των στοιχείων τα οποία έφτασαν στη χώρα αυτή μετά την ηλικία των 15 ετών. Για περαιτέρω λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο έγγραφο ΟΟΣΑ/ΕΕ (2018), Settling In 2018: Indicators of Immigrant Integration (Εγκατάσταση 2018: Δείκτες ενσωμάτωσης των μεταναστών).
- 15 Βλ. Roma Civil Monitor:: Synthesis report on implementation of national Roma integration strategies in Bulgaria, Czech Republic Hungary, Romania and Slovakia (Συγκεφαλαιωτική έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά στη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία) (Μάρτιος 2018), σ. 12-13 και σ. 28· Roma Civil Monitor: A synthesis of civil society's reports on the implementation of national Roma integration strategies in the European Union (Σύνθεση εκθέσεων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά στην Ευρωπαϊκή Ένωση) (Μάρτιος 2020), σ. 23.
- 16 Το νέο στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά εγκρίθηκε στις 7 Οκτωβρίου 2020: https://ec.europa.eu/info/publications/new-eu-roma-strategic-framework-equality-inclusion-and-participation-full-package_el.
- 17 Έκθεση του 2019 της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με τίτλο «Τα πραγματικά δικαιώματα ψήφου στις ευρωεκλογές των ατόμων με αναπηρίες».

- 18 Η ΕΕ και όλα τα κράτη μέλη αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD). Επομένως, κατ' εφαρμογή του άρθρου 29 σχετικά με τη συμμετοχή στον πολιτικό και τον δημόσιο βίο, τα συμβαλλόμενα κράτη εγγυώνται στα άτομα με αναπηρία πολιτικά δικαιώματα και τη δυνατότητα να τα απολαμβάνουν σε ισότιμη βάση με τα άλλα άτομα.
- 19 Τα στοιχεία για την εκπροσώπηση των γυναικών στα διάφορα επίπεδα λήψης πολιτικών αποφάσεων στα κράτη μέλη δημοσιεύονται στη βάση στατιστικών δεδομένων για τα φύλα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/browse/wmidm/wmidm_pol.
- 20 Ιρλανδία.
- 21 Παραδείγματα: BE, ES, SI, FR, PT, SI.
- 22 Ρουμανία.
- 23 Διακοινοβουλευτική Ένωση, Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης 2018: Sexism, harassment and violence against women in parliaments in Europe (Σεξισμός, παρενόχληση και βία κατά των γυναικών στα κοινοβούλια της Ευρώπης): <http://www.assembly.coe.int/LifeRay/EGA/WomenFFViolence/2018/20181016-WomenParliamentIssues-EN.pdf>.
- 24 Το ευρωπαϊκό δίκτυο συνεργασίας για τις εκλογές συστάθηκε τον Ιανουάριο του 2019, για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να ανταλλάσσουν εμπειρογνομosύνη και βέλτιστες πρακτικές, μεταξύ άλλων σε θέματα απειλών, κενών και επιβολής της νομοθεσίας. Βλ.: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights/european-cooperation-network-elections_en.
- 25 Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τον ιστότοπο: https://www.venice.coe.int/WebForms/pages/?p=01_Elections_and_Referendums&lang=EN.
- 26 Η ανοικτή δημόσια διαβούλευση για την παρούσα έκθεση κατέδειξε ότι η πλειονότητα υποστηρίζει την επιστολική ψηφοφορία, ενώ πολλοί απαντήσαντες θεωρούν ότι οι κίνδυνοι της διαδικτυακής ψηφοφορίας εξακολουθούν να υπερτερούν των οφελών της.
- 27 Με βάση πάνω από 11 000 στοιχεία εκλογικού υλικού, όπως αφίσες, τηλεοπτικές διαφημίσεις, αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και έντυπες ανακοινώσεις 418 πολιτικών κομμάτων ή υποψηφίων, καθώς και 193 επίσημους λογαριασμούς στο Facebook, το European Elections Monitoring Centre (Κέντρο Παρακολούθησης των Ευρωεκλογών) εντόπισε τα συνθετέτερα ζητήματα που προέκυψαν στο πλαίσιο των προεκλογικών εκστρατειών, δηλ. «Ευρώπη» (15 % επί του συνόλου των θεμάτων), ακολουθούμενη από τις «αξίες», τα «οικονομικά θέματα», τα «κοινωνικά θέματα» και το «περιβάλλον». Βλ. Bengt Johansson και Edoardo Novelli, «2019 European elections campaign – Images, topics, media in the 28 Member States», 9 Ιουλίου 2019, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e6767a95-a386-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>.
- 28 Έκθεση σχετικά με τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, COM(2020) 252 final.
- 29 Από το Volt Deutschland. Το DiEM25 δεν είχε επιτυχία στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά υποψήφιοι του έλαβαν μέρος και στις εθνικές εκλογές στη Δανία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Αυστρία, την Πολωνία και την Πορτογαλία, ενώ διαθέτει μέλη και στα νομοθετικά σώματα της Δανίας, της Ελλάδας, της Πολωνίας και της Πορτογαλίας.
- 30 Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 485.
- 31 Η Επιτροπή παρέιχε στήριξη στα κράτη μέλη όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών διατάξεων του ενωσιακού δικαίου σχετικά με τα εκλογικά δικαιώματα των μετακινούμενων πολιτών της ΕΕ, στο πλαίσιο της ομάδας εμπειρογνομosύνη για εκλογικά θέματα. Στο πλαίσιο των ανταλλαγών απόψεων καλύφθηκαν οι ισχύουσες διατυπώσεις, περιλαμβανομένων των σχετικών προθεσμιών για την εγγραφή, καθώς και οι πρακτικές για τη στήριξη της συμμετοχής.
- 32 Βάση δεδομένων της Eurostat migr_pop1ctz.
- 33 Τα στοιχεία που ελήφθησαν από τα κράτη μέλη δείχνουν ότι η εγγραφή μετακινούμενων πολιτών της ΕΕ στις χώρες κατοικίας τους παραμένει σε χαμηλά επίπεδα σε όλη την ΕΕ, παρόλο που οι αριθμοί διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών (όπως και η διαθεσιμότητα σχετικών στοιχείων): από 0,1 % στην Κροατία και 0,2 % στη Λετονία έως 17 % στην Ισπανία και 24 % στη Μάλτα. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής COM(2020) 252 final.
- 34 Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 485.
- 35 Οι προθεσμίες εγγραφής ψηφοφόρων για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορεί, για παράδειγμα, να διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών, γεγονός που δυσκολεύει περισσότερο τους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ να εγγραφούν εγκαίρως.
- 36 Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν την καθυστερημένη αποστολή διοικητικών επιστολών και τις επαχθείς διαδικασίες επιστολικής ψηφοφορίας.

- 37 Οδηγία 94/80/EK του Συμβουλίου και οδηγία 93/109/EK του Συμβουλίου.
- 38 Οι πληροφορίες αυτές θα παρέχονται μέσω της πύλης «Η Ευρώπη σου» και εθνικών πυλών που συμμετέχουν στην ενιαία ψηφιακή θύρα, όπως απαιτείται από τον κανονισμό 2018/1724 (πρβλ. παράρτημα Ι τμήμα Δ σημείο 3).
- 39 Κύπρος, Γερμανία, Δανία, Ιρλανδία και Μάλτα.
- 40 Σύσταση 2014/53/ΕΕ της Επιτροπής.
- 41 Οι απαντήσαντες πίστευαν ότι οι ψηφοφόροι θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν μεταξύ των δύο χωρών ή να ψηφίζουν εξίσου τόσο στη χώρα καταγωγής όσο και στη χώρα κατοικίας. Για πολλούς, η διάκριση διαμονής αποτελεί το κατάλληλο κριτήριο για τη λήψη της απόφασης σχετικά με το αν θα χορηγηθεί σε αλλοδαπούς υπηκόους το δικαίωμα ψήφου στις εθνικές εκλογές.
- 42 Στις 4 Μαρτίου 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμφώνησε όσον αφορά το παραδεκτό και καταχώρισε μια Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών με τίτλο «Ψηφοφόροι χωρίς σύνορα, πλήρη πολιτικά δικαιώματα για τους πολίτες της ΕΕ». Οι διοργανωτές ζητούν «μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση των υφιστάμενων δικαιωμάτων του εκλέγειν και του εκλεγέσθαι των πολιτών της ΕΕ στις ευρωπαϊκές και δημοτικές εκλογές στη χώρα κατοικίας τους, και νέα νομοθεσία για την επέκταση των δικαιωμάτων αυτών στις περιφερειακές εκλογές, τις εθνικές εκλογές και τα δημοψηφίσματα».
- 43 Στις πρωτοβουλίες περιλαμβάνονταν συνελεύσεις πολιτών (όπως αυτές που πραγματοποιήθηκαν στη Βαλόνια για τη συμμετοχή των πολιτών στην εκπόνηση συστάσεων πολιτικής σχετικά με την αναγνώριση των «ψευδών ειδήσεων»). Οι συνελεύσεις πολιτών είναι όργανα διαβούλευσης που χρησιμοποιούνται σε ορισμένα κράτη μέλη, για να δίνεται στους πολίτες η δυνατότητα να συνεισφέρουν στη χάραξη πολιτικής. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Ιρλανδία, στην οποία χρησιμοποιούνται συνθήως για την ανάπτυξη επιλογών για τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων.
- 44 Σε πρόσφατη έκθεση, ο ΟΟΣΑ περιέγραψε το βάθος και την έκταση εμπνευσμένων πρωτοβουλιών διαβουλευτικής δημοκρατίας, μεταξύ άλλων στην ΕΕ, στο πλαίσιο των οποίων χιλιάδες τυχαία επιλεγμένοι πολίτες έλαβαν μέρος σε πιο συμμετοχικές μορφές δημοκρατικής διακυβέρνησης («Catching the Deliberative Wave»: <https://www.oecd.org/gov/innovative-citizen-participation-and-new-democratic-institutions-339306da-en.htm>).
- 45 https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/04/22-04-2020-deadlines-reminder-boost-citizen-engagement-in-the-implementation-of-cohesion-policy.
- 46 https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/missions-horizon-europe_en. Η Επιτροπή θα ανακοινώσει την τελική επιλογή αποστολών στο τέλος του 2020. Μόλις

ξεκινήσουν οι αποστολές, οι Ευρωπαίοι πολίτες θα συνεχίσουν να συμμετέχουν σε όλα τα στάδια υλοποίησής τους.

- 47 Ειδικότερα, το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» θα παρέχει σχεδόν 12 εκατ. EUR σε τέσσερις πολυμερείς κοινοπραξίες, οι οποίες θα πραγματοποιήσουν δραστηριότητες έρευνας και πειραματισμού στους εξής τομείς: i) εκδημοκρατισμός της εδαφικής συνοχής (πειραματισμός σχετικά με τη διαβουλευτική συμμετοχή των πολιτών και τη συμμετοχική καινοτομία στο πλαίσιο ευρωπαϊκών περιφερειακών και αστικών πολιτικών), ii) οι πόλεις ως πεδία πολιτικής καινοτομίας για την ενίσχυση της διαβουλευτικής και συμμετοχικής δημοκρατίας, iii) επιστήμη χωρίς αποκλεισμούς και ευρωπαϊκές δημοκρατίες και iv) ανάπτυξη συμμετοχικών χώρων με τη χρήση μιας πολυγλωσσικής, δυναμικής διαβουλευτικής προσέγγισης. Το πρόγραμμα που θα το διαδεχτεί, το οποίο ονομάζεται «Ορίζων Ευρώπη», έχει ήδη προσδιορίσει τη δημιουργία μιας «πιο ανθεκτικής, συμπεριληπτικής και δημοκρατικής ευρωπαϊκής κοινωνίας» ως έναν από τους βασικούς στρατηγικούς προσανατολισμούς του και, επομένως, τα πρώτα προγράμματα εργασίας θα συνεχίσουν να χρηματοδοτούν την έρευνα σε αυτούς τους τομείς.
- 48 Αυτό πραγματοποιείται ειδικότερα μέσω της «πρόσκλησης υποβολής προτάσεων σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία», η οποία κινητοποιεί 1 δισ. EUR για έργα έρευνας και καινοτομίας που αντιμετωπίζουν την κλιματική κρίση και συμβάλλουν στην προστασία των μοναδικών οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας της Ευρώπης. Παράλληλα με τους θεματικούς τομείς που αντικατοπτρίζουν τις βασικές ροές εργασίας της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, ένα οριζόντιο σκέλος θα καλύπτει το ζήτημα της ενδυνάμωσης των πολιτών μέσω της κινητοποίησης χρηματοδότησης για τρία βασικά θέματα: i) ευρωπαϊκές δυνατότητες διαβούλευσης και συμμετοχής των πολιτών σχετικά με την Πράσινη Συμφωνία, ii) αλλαγή συμπεριφοράς, κοινωνίας και νοοτροπίας όσον αφορά την Πράσινη Συμφωνία και iii) παροχή στους πολίτες της δυνατότητας να δρουν για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προστασία του περιβάλλοντος μέσω της εκπαίδευσης, της επιστήμης των πολιτών, καθώς και πρωτοβουλιών παρατήρησης και της συμμετοχής στα κοινά.
- 49 Οι πολίτες είναι επίσης καταναλωτές που έχουν αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις λόγω της πανδημίας στην καθημερινότητά τους, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη διαθεσιμότητα και την προσβασιμότητα προϊόντων και υπηρεσιών και τις μετακινήσεις εντός, προς και από την ΕΕ. Το «νέο θεματολόγιο για τους καταναλωτές» βασίζεται στη συμμετοχή καταναλωτών στην υλοποίηση των δράσεών του, η οποία θα διασφαλιστεί, μεταξύ άλλων, με την ενίσχυση των οργανώσεων των καταναλωτών, οι οποίες εκπροσωπούν τα συμφέροντα των καταναλωτών, τους παρέχουν συμβουλές και στήριξη. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για ορισμένες κατηγορίες πολιτών που είναι περισσότερο ευάλωτοι λόγω κοινωνικών συνθηκών ή ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, όπως της ηλικίας, του φύλου,

- της υγείας, του ψηφιακού γραμματισμού ή της οικονομικής κατάστασής τους.
- 50 Άρθρο 165 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 51 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2018:456:FULL&from=EN>.
- 52 https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/euyouthdialogue_en.
- 53 Ο διάλογος της ΕΕ για τη νεολαία είχε ως αποτέλεσμα τη θέσπιση των ευρωπαϊκών στόχων για τη νεολαία, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το όραμα των νέων για την Ευρώπη και έχουν πρωταρχική σημασία στο πλαίσιο της φιλοδοξίας μας να λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη τη συνεισφορά των νεότερων γενιών και να ενσωματώσουμε μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική στη διαδικασία χάραξης πολιτικής, ενθαρρύνοντας τον διάλογο και αυξάνοντας τη διαφάνεια και τη λογοδοσία για τις επιλογές πολιτικής μας.
- 54 Έως τώρα, έχουν καταγραφεί 75 πρωτοβουλίες, από τις οποίες οι έξι ολοκλήρωσαν όλα τα στάδια της διαδικασίας και υποβλήθηκαν με επιτυχία στην Επιτροπή (πηγή: https://europa.eu/citizens-initiative/_el).
- 55 Κοινή ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ύπατου Εκπροσώπου «Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης για την COVID-19 – Αγώνας για τη σωστή παρουσίαση των γεγονότων», 10 Ιουνίου 2020, JOIN(2020) 8 final.
- 56 https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/fighting-disinformation/tackling-coronavirus-disinformation_el.
- 57 Κοινή ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ύπατου εκπροσώπου «Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης για την COVID-19 – Αγώνας για τη σωστή παρουσίαση των γεγονότων», 10 Ιουνίου 2020, JOIN(2020) 8 final.
- 58 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, «Νέο Θεματολόγιο για τους Καταναλωτές – Ενισχύοντας την ανθεκτικότητα των καταναλωτών για μια βιώσιμη ανάκαμψη», COM(2020) 696 final της 13ης Νοεμβρίου 2020. Σύμφωνα με τις πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του νέου θεματολογίου για τους καταναλωτές, η Επιτροπή πρόκειται να υποστηρίξει την ανάπτυξη δυνατοτήτων των εθνικών αρχών προστασίας των καταναλωτών να διεξάγουν επιγραμμικές έρευνες και να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ του δικτύου συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών και άλλων δικτύων επιβολής της νομοθεσίας και ενδιαφερόμενων μερών για την αντιμετώπιση περιστατικών εξαπάτησης των καταναλωτών, αθέμιτων εμπορικών πρακτικών και απάτης.
- 59 COM(2020) 274 final της 1ης Ιουλίου 2020.
- 60 Κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας των Περιφερειών και των Πόλεων του 2020, η Επιτροπή πραγματοποίησε συνεδρίαση με θέμα «No lockdown for e-democracy» (Κανένας περιορισμός της κυκλοφορίας για την ηλεκτρονική δημοκρατία), στην οποία παρουσιάστηκαν βέλτιστες πρακτικές επιλεγμένων έργων χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ και διερευνήθηκαν οι δυνατότητες χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών για την ενδυνάμωση των πολιτών με σκοπό τη συμμετοχή τους στον ευρωπαϊκό δημοκρατικό διάλογο.
- 61 Ο εφοδιασμός των ατόμων με τις δεξιότητες που χρειάζονται για την ψηφιακή μετάβαση αποτελεί σημαντικό θέμα του ευρωπαϊκού θεματολογίου δεξιοτήτων, το οποίο προβλέπει ορισμένες δράσεις σε συντονισμό με την ψηφιακή στρατηγική, τη βιομηχανική στρατηγική και τη στρατηγική για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης.
- 62 Το σχέδιο έχει δύο στρατηγικές προτεραιότητες: i) την προώθηση της ανάπτυξης ενός οικοσυστήματος ψηφιακής εκπαίδευσης υψηλών επιδόσεων στην Ευρώπη και ii) την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Βλ. https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf.
- 63 Τον Ιούνιο του 2020 η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση σχετικά με τον αντίκτυπο της δημογραφικής αλλαγής, η οποία παρουσιάζει τις κινητήριες δυνάμεις της δημογραφικής αλλαγής και τον αντίκτυπό τους σε όλη την Ευρώπη.
- 64 Στην έκθεση της Επιτροπής για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2019 [COM(2020) 252 final], η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι, για να υποστηρίξει τη χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη συμμετοχή στις εκλογές του 2024, θα εστίασε κυρίως στους νέους και στους ηλικιωμένους, στις γυναίκες, στους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ και στα άτομα με αναπηρία.
- 65 Το εν λόγω δικαίωμα παρέχεται απευθείας σε κάθε πολίτη της ΕΕ από το άρθρο 21 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατοχυρώνεται στο άρθρο 45 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Το άρθρο 21 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι κάθε πολίτης της ΕΕ έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις Συνθήκες και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή τους. Οι αντίστοιχοι περιορισμοί και προϋποθέσεις προβλέπονται στην οδηγία 2004/38/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ [ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77] (στο εξής: οδηγία για την

ελεύθερη κυκλοφορία). Επίσης, το άρθρο 45 της ΣΛΕΕ παρέχει σε κάθε πολίτη της ΕΕ το δικαίωμα να εργάζεται σε οποιοδήποτε κράτος μέλος και να διαμένει εκεί για τον εν λόγω σκοπό.

66 Πρόκειται για αύξηση 17 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με το 2012.

67 Η ανοικτή δημόσια διαβούλευση για την παρούσα έκθεση αποκάλυψε ότι, παρόλο που, συνολικά, οι πολίτες που μετακομίζουν στο εξωτερικό νιώθουν επαρκώς ενημερωμένοι, αντιμετωπίζουν διοικητικά προβλήματα κατά τη διαμονή τους εκεί. Σε ορισμένες περιπτώσεις, θα ήθελαν να είχαν ενημερωθεί καλύτερα προτού μετακομίσουν για θέματα όπως φόρους, κοινωνικές παροχές ή ασφάλιση υγείας.

68 COM(2009) 313 τελικό.

69 Απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, Coman και λοιποί, C-673/16, EU:C:2018:385.

70 Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014, McCarthy και λοιποί, C-202/13, EU:C:2014:2450 και απόφαση της 18ης Ιουνίου 2020, Ryanair Designated Activity Company, C-754/18, EU:C:2020:478.

71 Απόφαση της 26ης Μαρτίου 2019, SM (Παιδί που τελεί υπό το αλγερινό σύστημα kafala), C-129/18, EU:C:2019:248.

72 COM(2009) 313 final.

73 Τα κράτη μέλη λαμβάνουν συνδρομή όσον αφορά την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας για την ελεύθερη κυκλοφορία από το δίκτυο SOLVIT, το οποίο λειτουργεί σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση προβλημάτων συμμόρφωσης με την ενωσιακή νομοθεσία. Βλ. σύσταση της Επιτροπής της 17.9.2013 σχετικά με τις αρχές που διέπουν το SOLVIT, C(2013) 5869 final.

74 Σύμφωνα με τη νομοθεσία για την ελεύθερη κυκλοφορία, οι περιορισμοί της ελεύθερης κυκλοφορίας θα πρέπει να τηρούν τις απαιτήσεις αναλογικότητας και απαγόρευσης των διακρίσεων.

75 Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19, 2020/C 102 I/03.

76 Ανακοίνωση της Επιτροπής: Προς μια σταδιακή και συντονισμένη προσέγγιση για την αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας και την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα — COVID-19, 2020/C 169/03.

77 Ανακοίνωση της Επιτροπής: Οδηγίες της ΕΕ για τη σταδιακή επανέναρξη των τουριστικών υπηρεσιών και για τα πρωτόκολλα υγείας στις εγκαταστάσεις φιλοξενίας — COVID-19, 2020/C 169/01.

78 Σύσταση (ΕΕ) 2020/1475 του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή συντονισμένων προσεγγίσεων όσον αφορά τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 (ΕΕ L 337 της 14.10.2020, σ. 32).

79 <https://reopen.europa.eu/el/>.

80 COM(2020) 609 της 23ης Σεπτεμβρίου 2020.

81 Κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ L 77 της 23.3.2016, σ. 1).

82 Βάση δεδομένων της Eurostat migr_pop1ctz.

83 Και, σύμφωνα με εκτιμήσεις, 1 εκατομμύριο υπήκοοι του Ηνωμένου Βασιλείου ζουν στην ΕΕ-27 [πηγή: First joint report on the implementation of residence rights under part two of the Withdrawal Agreement (Πρώτη κοινή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων διαμονής σύμφωνα με το δεύτερο μέρος της συμφωνίας αποχώρησης)].

84 Το ίδιο ισχύει για οποιονδήποτε υπήκοο Ηνωμένου Βασιλείου που μετακομίζει σε κράτος μέλος της ΕΕ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

85 Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1157 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την ενίσχυση της ασφάλειας των δελτίων ταυτότητας των πολιτών της Ένωσης και των εγγράφων διαμονής που εκδίδονται για πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους που ασκούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας (ΕΕ L 188 της 12.7.2019, σ. 67).

86 Οι νέοι κανόνες περιλαμβάνουν ισχυρές εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται δεν θα πέσουν σε λάθος χέρια. Ειδικότερα, οι εθνικές αρχές θα πρέπει να κατοχυρώνουν την ασφάλεια του ανεπαφικού τσιπ και των δεδομένων που αποθηκεύονται σε αυτό, έτσι ώστε να μην είναι δυνατή η παραβίαση και η πρόσβαση σε αυτά χωρίς άδεια.

87 Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1191 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, για την προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών μέσω της απλούστευσης των απαιτήσεων για την υποβολή ορισμένων δημόσιων εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 (ΕΕ L 200 της 26.7.2016, σ. 1-136). Ο κανονισμός εξαιρεί τα περισσότερα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ευρωπαίοι πολίτες όταν υποβάλλουν ορισμένα δημόσια έγγραφα που έχουν εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος. Ειδικότερα, οι δημόσιες αρχές δεν μπορούν να ζητούν πλέον επίσημείωση δημόσιου εγγράφου ή επικυρωμένου αντιγράφου του. Επίσης, ορισμένα δημόσια έγγραφα δεν χρειάζεται πλέον να μεταφράζονται, εφόσον υποβάλλονται μαζί με πολυγλωσσό τυποποιημένο έντυπο, το οποίο είναι διαθέσιμο στις αρχές των κρατών μελών στη διαδικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (e-Justice).

88 Το 2019 ο μεγαλύτερος αριθμός μεθοριακών εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών αφορούσε άτομα που ζούσαν στην Πολωνία και εργάζονταν στη Γερμανία (122 000 άτομα), άτομα που μετακινούνταν για τους

ίδιους λόγους μεταξύ της Γαλλίας και του Λουξεμβούργου (93 000), μεταξύ της Ουγγαρίας και της Αυστρίας (56 000), μεταξύ της Γερμανίας και του Λουξεμβούργου (54 000), και μεταξύ της Γαλλίας και του Βελγίου (50 000). Οι περισσότεροι μεθοριακοί εργαζόμενοι εργάζονταν σε θέσεις εργασίας στους τομείς των κατασκευών, της μεταποίησης ή της υγειονομικής περίθαλψης.

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/eumove/bloc-2c.html?lang=en>.

89 Αποτελεί πάγια νομολογία ότι, δυνάμει διμερών συμφωνιών για την αποφυγή της διπλής φορολογίας, τα κράτη μέλη έχουν την ελευθερία να καθορίζουν τους συνδεικτικούς παράγοντες για την κατανομή της φορολογικής αρμοδιότητας μεταξύ τους. Πρέπει, ωστόσο, να ασκούν την εν λόγω φορολογική αρμοδιότητα σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο. Αυτό σημαίνει επίσης ότι δεν υπάρχουν κανόνες οι οποίοι εγγυώνται στους μεθοριακούς εργαζόμενους το δικαίωμα να διέπονται από το ευνοϊκότερο από τα φορολογικά καθεστώτα των εμπλεκόμενων κρατών μελών.

90 COM(2020) 312.

91 Προγραμματισμός πολυτροπικών μετακινήσεων (ΠΜ) ονομάζεται το σύστημα ΤΠ που μπορεί να προτείνει ένα σύνολο μίας ή περισσότερων υπηρεσιών μεταφορών απαντώντας, τουλάχιστον, στο ερώτημα «Πώς μπορώ να πάω από το σημείο Α στο σημείο Β σε ορισμένη ημερομηνία και ώρα αναχώρησης/άρριξης και υπό ποιους όρους». Το πλέον σύνθητες σημείο πρόσβασης σε έναν τέτοιο προγραμματισμό μετακινήσεων είναι μέσω συγκεκριμένης διαδικτυακής υπηρεσίας. (Μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Towards a European Multi-Modal Journey Planner», 2011).

92 COM(2019) 12 final.

93 COM(2019) 370 final και SWD(2019) 650 final.

94 Για περισσότερες πληροφορίες, βλ.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_20_1925.

95 Το άρθρο 2 αναφέρει: «Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών».

96 Στο τακτικό Ευρωβαρόμετρο 92 του φθινοπώρου του 2019, οι απαντήσαντες κλήθηκαν να επιλέξουν τις αξίες που κατά τη γνώμη τους αντιπροσωπεύουν καλύτερα την ΕΕ. Η «ειρήνη» ξεχώρισε ως η αξία που αντιπροσωπεύει καλύτερα την ΕΕ (42 %), ακολουθούμενη από τη «δημοκρατία» (34 %) στη δεύτερη θέση και τα «ανθρώπινα δικαιώματα» (32 %) στην τρίτη θέση. Το «κράτος δικαίου» κατέλαβε την τέταρτη θέση

και αναφέρθηκε από περισσότερους από έναν στους πέντε απαντήσαντες (22 %).

97 COM(2019) 343 final. Ειδικότερα, η Επιτροπή έχει δεσμευτεί να χρησιμοποιήσει όλες τις χρηματοδοτικές δυνατότητες προκειμένου να βοηθήσει την κοινωνία των πολιτών και την ακαδημαϊκή κοινότητα να ενισχύσουν τη νοστροπία κράτους δικαίου, όπως λ.χ. το μελλοντικό πρόγραμμα «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες».

98 https://ec.europa.eu/info/publications/2020-rule-law-report-communication-and-country-chapters_el.

99 Σκοπός του εν λόγω μηχανισμού είναι να δώσει το έναυσμα για έναν γνήσιο διάλογο σχετικά με το κράτος δικαίου τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Έχει σχεδιαστεί ως μια ετήσια διαδικασία για την αποτροπή της ανάδυσης ή της όξυνσης προβλημάτων. Θα δημιουργήσει κοινή επίγνωση σχετικά με την κατάσταση του κράτους δικαίου σε ολόκληρη την ΕΕ και θα ενισχύσει τη διοργανική συνεργασία σε αυτό το ζήτημα.

100 Στο τακτικό Ευρωβαρόμετρο 89 του 2018, οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν τα «προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών όπως το ERASMUS» ως το τρίτο πλέον θετικό επίτευγμα της ΕΕ μετά την «ειρήνη μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ» και την «ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών εντός της ΕΕ».

101 Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες πάνω από 10 εκατομμύρια άτομα έχουν συμμετάσχει στο Erasmus+ και στα προγενέστερα σχετικά προγράμματα. Περισσότερα από 1,7 δισ. EUR έχουν διατεθεί μέσω του προγράμματος για ευκαιρίες μάθησης στο εξωτερικό, καθώς και για διακρατικές συμπράξεις για την ανάπτυξη καινοτόμων προσεγγίσεων και πρακτικών πολιτικής σε επίπεδο βάσης, οι οποίες δίνουν προτεραιότητα στην κοινωνική ένταξη, στην προαγωγή κοινών αξιών και στη διαπολιτισμική κατανόηση.

102 Επιπλέον, από το 2021 οι δραστηριότητες συμμετοχής των νέων του Erasmus+ θα στηρίζουν εναλλακτικές, καινοτόμες, έξυπνες και ψηφιακές μορφές συμμετοχής των νέων και συμμετοχής στα κοινά, μέσω ενός ευρέος φάσματος έργων συμμετοχής με επίκεντρο τους νέους.

103 Ο εθελοντισμός αποτελεί μία από τις πλέον απτές εκφράσεις της αλληλεγγύης. Μέσω της συμμετοχής στο Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, οι νέοι βοηθούν στην ικανοποίηση προσδιορισμένων αναγκών στο πλαίσιο τοπικών κοινοτήτων και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων. Επιπλέον, ο εθελοντισμός παρέχει στους νέους τη δυνατότητα να αποκτήσουν χρήσιμη πείρα, δεξιότητες και ικανότητες για την προσωπική, εκπαιδευτική, κοινωνική, επαγγελματική τους εξέλιξη, καθώς και για την εξέλιξη τους ως ενεργών πολιτών, βελτιώνοντας, με αυτόν τον τρόπο, την απασχολησιμότητα και την ενεργή συμμετοχή τους στα κοινά. Σύμφωνα με τις εκθέσεις συμμετεχόντων, το 76 % των εθελοντών συμφωνούν ότι, μετά τη συμμετοχή τους σε εθελοντική δραστηριότητα, προτίθενται να συμμετέχουν ενεργότερα στον κοινωνικό και

πολιτικό βίο της κοινότητάς τους. Το 87 % των εθελοντών προτίθενται, μετά την επιστροφή τους, να συνεχίσουν να συμμετέχουν και να παραμείνουν ενεργοί στον τομέα της αλληλεγγύης.

- [104](#) Αυτό δίνει τη δυνατότητα σε νέους από την Ευρώπη και τη Νότια Μεσόγειο να συμμετέχουν σε ουσιαστικές διαπολιτισμικές εμπειρίες μέσω διαδικτύου.
- [105](#) 2018/C 195/01.
- [106](#) COM(2020) 152 final.
- [107](#) Μια Ένωση ισότητας: σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/union_of_equality_eu_action_plan_against_racism_2020_2025_el.pdf. Μία από τις δράσεις που ανακοινώθηκαν περιλαμβάνει τη διοργάνωση, εκ μέρους της Επιτροπής, εργαστηρίου για τις εκλογές, με σκοπό την ανταλλαγή και την ενθάρρυνση βέλτιστων πρακτικών για μια δημοκρατία χωρίς αποκλεισμούς που αποσκοπεί στην κατάρτιση ψηφοδελτίων που αντικατοπτρίζουν την πολυμορφία των κοινωνιών μας. Το εργαστήριο αυτό έχει προγραμματιστεί για το 2022, με σκοπό την ενημέρωση σχετικά με τις επόμενες ευρωπαϊκές βουλευτικές εκλογές το 2024.
- [108](#) Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025.
- [109](#) Το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά καθορίζει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση τριών πυλώνων για την περίοδο από το 2020 έως το 2030: η εν λόγω προσέγγιση συμπληρώνει την κοινωνικοοικονομική ένταξη των περιθωριοποιημένων Ρομά μέσω της προαγωγής της ισότητας και της ενθάρρυνσης της συμμετοχής. Με τον τρόπο αυτόν, στοχεύει να δώσει σε όλους τους Ρομά την ευκαιρία να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό τους και να συμμετέχουν στον πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό βίο.
- [110](#) Για παράδειγμα, η πανδημία COVID-19 είχε δυσανάλογα αρνητικό αντίκτυπο στις περιθωριοποιημένες και αποστερημένες δικαιωμάτων κοινότητες Ρομά. Το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για τους Ρομά περιλαμβάνει ειδική καθοδήγηση προς τα κράτη μέλη, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι μελλοντικές στρατηγικές θα τα προετοιμάσουν καλύτερα για την αντιμετώπιση παρόμοιων κρίσεων. Τα διδάγματα της πανδημίας επηρεάζουν επίσης την επιλογή των πρωταρχικών στόχων του νέου πλαισίου (π.χ. στους τομείς της στέγασης και των βασικών υπηρεσιών), καθώς και τα μέτρα που προτείνονται στο σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου (π.χ. υποστήριξη της ψηφιακής ένταξης και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για τα παιδιά Ρομά).
- [111](#) Για περισσότερες πληροφορίες, βλ.: «Κορωνοϊός: Η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη στην πράξη», https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/coronavirus-european-solidarity-action_el
- [112](#) COM(2020) 245 final.
- [113](#) Επιπλέον, η επικείμενη φαρμακευτική στρατηγική για την Ευρώπη αντιμετωπίζει σημαντικά ζητήματα που εδώ και δεκαετίες απασχολούν

ασθενείς και συστήματα υγείας, όπως, για παράδειγμα, η πρόσβαση και η οικονομική προσιτότητα των φαρμάκων, η βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας και οι ελλείψεις φαρμάκων. Προβλέπει αξιολόγηση του ισχύοντος συστήματος, ώστε να καταστεί δυνατή η ψηφιοποίηση και η καινοτομία, ιδίως για μη καλυπτόμενες ανάγκες, και προβλέπει δράσεις για την προώθηση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της ΕΕ. Θα συμβάλει σε ένα σύστημα ανθεκτικό στις κρίσεις, που διασφαλίζει την πρόσβαση σε ασφαλή, υψηλής ποιότητας και αποτελεσματικά φάρμακα υπό οποιεσδήποτε συνθήκες.

- [114](#) COM (2020) 727 final.
- [115](#) COM (2020) 725 final.
- [116](#) COM (2020) 726 final.
- [117](#) COM(2020) 682 final.
- [118](#) Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 14ης Ιανουαρίου 2020, προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Μια ισχυρή Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις, COM(2020) 14 final. Η εν λόγω πρωτοβουλία επιβεβαιώθηκε στο πρόγραμμα Εργασίας της Επιτροπής για το 2021.
- [119](#) Οι «Εγγυήσεις για τη νεολαία» αποτελούν δέσμευση όλων των κρατών μελών να διασφαλίσουν ότι όλοι οι νέοι ηλικίας κάτω των 25 ετών θα λαμβάνουν προσφορά ποιοτικής απασχόλησης, συνεχούς εκπαίδευσης, μαθητείας ή άσκησης εντός περιόδου 4 μηνών από τη στιγμή που καθίστανται άνεργοι ή εξέρχονται από την επίσημη εκπαίδευση.
- [120](#) Η δέσμη συντονίζεται από το ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων, και ιδίως από την πρόταση της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ), η οποία θα βοηθήσει τους πολίτες να εξοπλιστούν με ένα ισορροπημένο μείγμα γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που παρέχουν γερά θεμέλια για την ανθεκτικότητα, τη διά βίου μάθηση, τη διά βίου απασχολσιμότητα, την κοινωνική ένταξη, την ενεργή συμμετοχή στα κοινά και την προσωπική εξέλιξη.
- [121](#) COM(2020) 276 final.
- [122](#) Επιπλέον, πολλοί πολίτες της ΕΕ, περιλαμβανομένων πολιτών με διπλή ιθαγένεια, ζουν μόνιμα σε τρίτες χώρες.
- [123](#) SWD(2018) 273 final.
- [124](#) Ο όρος «μη αντιπροσωπευόμενοι» αναφέρεται στους πολίτες των οποίων το κράτος μέλος δεν έχει ούτε πρεσβεία ούτε προξενείο σε τρίτη χώρα ή δεν είναι αντικειμενικά σε θέση να παρέχει βοήθεια.
- [125](#) Το εν λόγω δικαίωμα κατοχυρώνεται στο άρθρο 20 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και στο άρθρο 23 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), καθώς και στο άρθρο 46 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- 126 Προς τούτο, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης συγκρότησε ειδική ομάδα προξενικών υποθέσεων με σκοπό τον συντονισμό των επαναπατρισμών, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (ΚΣΑΕΑ) της Επιτροπής.
- 127 Η προσπάθεια αυτή κατέστη ιδιαίτερα ορατή στους πολίτες, με ποσοστό άνω του 60 % των απαντησάντων στην ανοικτή δημόσια διαβούλευση για την παρούσα έκθεση να δηλώνουν ενήμεροι για τις πτήσεις επαναπατρισμού που οργάνωσαν τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τους πολίτες της ΕΕ που βρίσκονταν σε τρίτες χώρες κατά την έξαρση της νόσου COVID-19.
- 128 Αυτή η μαζική και ιστορικά μοναδική προξενική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ ωφέλησε επίσης πολίτες από χώρες εταίρους, όπως η Νορβηγία, η Σερβία, η Ελβετία, η Τουρκία και το Ηνωμένο Βασίλειο, πολίτες των οποίων επίσης επαναπαρίσταν με πτήσεις της ΕΕ.
- 129 Η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη, καθώς η χώρα αυτή διαθέτει ευρύ προξενικό δίκτυο και ικανότητα συνδρομής σε καταστάσεις κρίσης.
- 130 Στο Ευρωβαρόμετρο του 2020, περισσότεροι από 9 στους 10 απαντήσαντες (92 %) συμφώνησαν ότι, σε περίπτωση που βρίσκονταν σε χώρα εκτός ΕΕ όπου δεν υπήρχε προξενείο ή πρεσβεία της χώρας τους και χρειάζονταν βοήθεια, θα ήθελαν να ζητήσουν στήριξη από αντιπροσωπεία της ΕΕ.
- 131 Ομοίως, η ανοικτή δημόσια διαβούλευση για την παρούσα έκθεση κατέδειξε ότι περίπου το 90 % των απαντησάντων στήριζαν την ιδέα ότι οι αντιπροσωπείες της ΕΕ θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα συνδρομής των πολιτών της ΕΕ σε τρίτες χώρες, εφόσον είναι αναγκαίο.

#EU4Citizens

ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights_el

ISBN 978-92-76-22001-5
ISSN 1977-3927
doi: 10.2775/556957